

Életünk

AZ EURÓPAI MAGYAR KATOLIKUSOK LAPJA

VI. évfolyam 11. szám (6. Jahrgang Nr. 11.)

A Z St. Gallen — Erscheint monatlich

1974 november 1.

P.P.
5430 Wettingen 1

Herrn Prof.
Dr. Gajdary Aladár
Priesterseminar
7000 Chur

Mindszenty bíboros nyilatkozata Frankfurtban

Előző számunkban jelentettük s így olvasóink is tudták, hogy Mindszenty József bíboros 1974 október 10-én Frankfurtba érkezett, ahol a könyvkiállításon a berlini Propyläen könyvkiadóvállalat nagy sikerrel mutatta be az Emlékiratoknak német nyelven megjelent pompás kötetét. A német olvasóközönség érdeklődésére jellemző, hogy október 10-ig, tehát a könyv megjelenése után alig egy hét alatt, 25.000 példányt vásároltak belőle a könyvkereskedésekben.

A bíboros tiszteletére október 10-én este — meghívott egyházi és közéleti személyiségek részvételével — a kiadóvállalat diszvacsorát rendezett a Schloss Kronberg nagytermében. Ennek keretében a Propyläen-Verlag igazgatója, Wolf Jobst Siedler köszöntötte meleg szavakkal a bíborost könyve megjelenése alkalmából. Méltatta a kötet világirodalmi értékét és rámutatott jelentőségére és hatására a világnézetek ádázul vívott küzdelmében. Kiemelte, hogy Mindszenty bíboros embertelen szenvedései ellenére — szenvedélymentesen és kerülve minden szemrehányó vagy kihívó hangot — szinte a történész nyugodt tárgyilagosságával néz vissza az eseményekre világtörténelmi jelentőségű művében.

A felköszöntésre a bíboros másnap, 11 órakor kezdődő sajtóértekezlete elején válaszolt. Nyilatkozatot tett az Emlékiratok megjelenése alkalmával, melynek szövegét német nyelven is átadta a sajtónak. A magyar nyelvű nyilatkozatot itt közöljük teljes terjedelmében. Történelmi dokumentum ez, amely nemcsak megörökítésre méltó, hanem olyan testamentumnak tekintendő, melynek minden sorát és minden gondolatát ismernünk kell, hogy hozzá igazíthassuk a magyar törekvéseket otthon és emigrációs életünkben.

Emlékirataim megjelenésekor mélységes hálával gondolok az Élet Urára. Életemet, szellemi és lelki frissességemet egyedül neki köszönhetem az embertelen meg-hurcoltatás után és az osztályrészemül jutott tengernyi szenvedés ellenére. Nagy és mélységes hálát érzek az isteni Gondviselés iránt azért is, hogy mint lelkipásztor most is tehetek valamit az egész világon szétszóródott menekült magyarságért, ha nem is végzhetem a lelkigondozást és lélekmentést a megfelelő és szükséges feltételek mellett.

Jóleső tudat számomra, hogy a magyar nép — egy jelentéktelen kisebbséget kivéve — értékeli magatartásomat és ragaszkodásával viszonzza Egyházunkért és Hazánkért vállalt és Isten kegyelméből véghez vitt áldozatomat. De hálás vagyok minden kereszténynek és jóakarátú embernek is, akik szóban, írásban vagy tettben pártfogásukba vették szerencsétlen népünket és az elmúlt 25 esztendőben megnyilatkoztak ügyemben.

«A magam sorsa nem fontos» — mondom ma is, amint 1948-ban letartóztatásom előtt a magyar nép színe előtt kijelentettem. A saját sorsom ma sem aggaszt, ellenben mélységesen elszomorít a világegyházban tapasztalható válság. Igaz, vannak üdvös és egészséges kezdeményezések a megújulás felé, de azokat a hitet és erkölcsöket bomlasztó fondorlatos mozgalmak és ádáz támadások közepette alig lehet észrevenni.

Még szomorúbb a magyar Egyház helyzete a bolsevista orbitusban. Ott egy zarnoki rendszer papok és püspökök száján — a rájuk kényszerített megalázó együttműködéssel — kiüresíti és hiteltvesztetté teszi az Isten ígését, megfosztja erejétől és eredeti értelmétől az evangéliumot. Éppen most, a Vatikán és a magyar kommunista kormányzat «megegyezésének» tizedik évfordulóján kell rámutatnunk arra, hogy a magyar Egyház — a megtört és engedélyezett hivatalos egyház — lealacsonyított eszköze, szolgálai kiszolgálója a vallás- és lelkiismereti szabadságot lábbal tipró istentelen hatalomnak.

Nagy bizodalomunk van azonban Máriában, az Egyház Anyjában és a Magyarok Nagyszasszonyában, aki a háborgó tengerek Csillaga és aki már oly sokszor révbe segítette közbenjárásával az Egyház hányatott hajóját.

Amint 1948-ban, majd kiszabadulásom után 1956-ban kijelentettem, most is hangsúlyozom: megbocsátok ellenségeimnek és megkínzóimnak is. Ezzel természetesen én nem vehetem le róluk a bűnt, amit népünk és keresztény hitünk ellen elkövettek. Olyan szörnyű népellenes bűnökért, mint a keresztény hit és erkölcs hatalmi kiáltása, az ifjúság megrontása, három és fél millió magzat anyaméhben végrehajtott meggyilkolása, a vallásszabadság és a többi Istentől kapott emberi jogok elfojtása és sok-sok más gonosztettért bűnhődniük kell a történelem és Isten ítélőszéke előtt.

Emlékirataim megjelenésekor örülök annak, hogy azok lapjain az egész emberiséghez szólhatok és megmutathatom — amint ezt a könyv előszavában is említettem — milyen sorsot tartogat számára a bolsevizmus.

Eltűnődöm azon, hogy könyvem a száműzött orosz írók műveivel együtt lát napvilágot. Én, aki minden bizonnal csak a Gondviselés kegyelméből maradtam életben és állok most itt ősz tanúként az emberiség felriasztására, talán utalhatok arra, hogy ez az összetalálkozás sem tisztán véletlen műve. Sokkal inkább gondolok arra, hogy gondviselészerű ez is avégből, hogy tanúságtételeink erősítsék és hitelesítsék egymást ennek a kétkedő, a történelmi felelősséget alig érző nemzedéknek a szemében.

Emlékirataim megjelenésekor köszönetet mondok mindazoknak, akik annak előkészítésében segítségemre voltak. Köszönöm az Ostpriesterhilfe vezetőinek és a Mindszenty-Stiftung kezelőinek az anyagi támogatását: mindenekelőtt P. Werenfried van Straaten-nak és gróf Batthány Ivánnak. Elismeréssel említem munkám két fordítójának a nevét: Eisenring Félixét és Dr. Vecsey Józsefét. Köszönöm a gondos kiadói és nyomdai előkészítő munkát a Propyläen-kiadóvállalat minden közreműködő tagjának, Wolf Jobst Siedler úrral az élen.

Sablonok nélkül

Sokszor bókolnak nekem látogatóim: igazán elkísérhetnél a Modern Gallériába, hadd kapnánk egyszer szakszerű vezetést. Ott annyi minden van: rozsdás szögekkel televert tuskó, dugóval összepötytyözött vitorlavászon, nyikorgó-zörgő vastákolmány, hurkásan elgurított plasztikcső, és a többi. Az, aki még csak először látott efféléket, hogy bele ne szédüljön, bizony jobb, ha fogják a kezét.

Azonban hizelgőim nem tudják, hogy mit kérnek. Művésszel sohase jó múzeumba látogatni. A szabó, a suszter, az őrmester, de minden szakmabeli elfogult. Hát még a professzorok. Pláne, ha ama kolléga népszerűbb is. Ráadásul még egy irigykedő feleség is sziszeg mögötte. De ismerem celibátusban élő tanárokat is, akik el nem viselhetik egymást. No és a felekezetek. Ökumenizmus ide, dialógus oda — hol vagyunk még az egymásra mosolygó, közös cél felé meneteléstől.

Bevallom, egy pár keserű tapasztalat után, magam is kibuvókat keresek, ha kolléga invitál tárlatlátogatásra. Hogyne, bolond lennék. Jóbarátsággal, nevetgélve váltunk jegyet s valamelyik remekmű előtt úgy összegubancolódjunk, mint az ökölvívók. A teremőr szedje szét hol fojtott, hol villámló véleményeinket. Hazafelé, levágott orral milyen nehéz kimesterkedni, hogy lemaradjak vagy másik ajtaján ugorjak föl a villamosnak.

A művésznél önvédelem ez. Mennyire kell hinnie önmagában. A blazirt nem alkot, mert annyira túljutott mindenben, hogy értelmetlennek látja az erőfeszítéseket. Aki meg fél, azzal keserítgeti magát: annyian és annyi módon csináltak már nagyszerűeket, hogy ugysis fölülmúlhatatlanok. Ezért megbocsátható, hogy magát erősítő, önbizalmában lepocskondiázza azokat, akik másként látnak. A gaznövény is először elterpeszkedik a földön. Lefullasztja a humorus pórusait, nehogy a közelében másfajta mag is kikelhessen.

Ki tudná, mi a mélylélektani alapja? Talán legalul a sematizálásra való törekvésünk. A görög klasszika meghatározta az embertest méreteinek a sablonját. A kőfaragók ennek értelmében méricskéltek a márványt. A román és gót templom messziről árulkodik koráról. A pártok, katonaság, mindenféle szervezkedések uniformizálnak. Az ember rátartóságában magát teszi mércének. Azt szeretnők, ha mindenki olyan lenne, mint mi. Az elbukott lány szeretné, ha elesne a szűzlány. A békepap, ha káplánja is fölolvassná a körlevelet.

A természet azonban nem gömbfejűeknek hoz létre bennünket. Se kockaformájúnak. Sem a festékboltokban árult mozgatható modellbábunak. Úgy látszik, hogy épp ellenkezőleg. A species szabályai az egyedekben elszínesülnek.

Magam is beleestem a kelepcébe, amelyet annyiszor kigúnyoltam. Nőismerőseimmel esik meg gyakorta, míg Lorenzo Lotto törékeny báját magyarázom, a hátam mögött a lánya odaszól az anyjának: nézd csak micsoda csinos bajusza van annak a fiúnak. Vagy: milyen undokul igazgatja a haját az a csúf nő a múzeumkép üvegének a tükrében. Vagy a kubista formák helyett az állványok alá lesnek, hogy milyen cipőket viselnek a másik oldalon álldogáló lábak. Agrigentóban a görög templom muzsikáló oszlopsora alatt útitársaim az építészet csodájában való gyönyörködés helyett azon vitatkoznak, hogyan álljanak be a napfénybe, hogy filmre örökítsék magukat az utókornak. Am ez alkalommal magam is csúnyán megestem. Majdhogynem a földre hasaltam. Megrökönyödve látom, hogy az augusztusi, kiégett fűben a széttaposott kalászkok mintha mozognának. Hangyaboj 100 ezer dolgozója «izzadt», hogy a fűmagokat becipelje a kövek közti váruk gabonaraktárába. Xerxesi teljesítmény. Korbácsok nélkül. Azonban szabad szemmel megállapítható: nem egyformán vonszolták a náluknál súlyosabb terheket. Mit nem adtam volna egy nagyítóért, amely megmutatta volna a lazáló arcát, azét a gúnyorosét, amelyik «karbatett lábbal» röhögött kalimpáló társán, amelyiket a megbillent torlasz az égnek rántotta. Majd ha a lélekbűvárok már mindent kifürkészték — rá fognak jönni arra is, hogy nemcsak minden ember más és más, hanem minden hangya is más és más. Nincs két egyforma jellem közöttük se. Még ha csak alacsonyabb rendű is a különbség.

A hangyák városáról olyan érdekes regényt lehetne írni, mint az Árvíz Indiában. A természetek is egyedenként mások és mások. A méhek és darazsak is. A fővenybe halt kagylók közt turkálva nem találunk kettő egyenlőt. Az erdő minden fája más. De még a tülevelek sem egyformák. Csak mi geometrizálunk, hogy könnyebben rabul ejtsük a fogalmakat. A fogalom olyan séma, amelybe belefér az, ami különböző. «A madár»-ba a gólya és a cinege. De «a cinke» családnak is minden tagja külön karakter.

Úgy látszik, hogy aki ezt a mérhetően világot «összetákolta», arra nagyon vigyázott, nehogy véletlenül két egyforma adódjék. Akár mogoró, akár csillag, akár ember. Csak a gyárak termelik a szabályos kukligolyókat, téglákat, revolvertöltényeket. A kristályok szabályaiba is belerontanak az elemek.

Egyik tanárom arra biztatott az iskolapadban: ne csodálkozzunk semmin se az életben. Valami olyasmire utalt: ne botránkozzunk majd, ha adódnak elrökönyítő esetek. Azaz vegyük úgy a világot és embereket, ahogy vannak.

Ezzel ellentétben pont az a közös betegségünk: nem nyugszunk, amíg ellen-

lábunk is úgy nem gondolkodik, mint az én agysejtjeim. A mester abriktozza inasát, a tanár beszekundáztatja diákját, az anyós piszkolja a menyét, a házastársak nem nyugszanak, míg össze nem törődnek. Az öreg rámorog a fiatalra, a gyerkőc a pajtására, a párttag a polgártársra. Micsoda fanatizmussal. Mosolygós jóindulattal kezdi, de elvékonyodik a szájaszéle és humorérzék nélkül erőszakoskodik, ha amaz megpróbál nem alkalmazkodni. Aki nincs velem, ellenem van. Még a semlegesség se elég. Együtt kell kivágni a díszlépést. Tapsolni saját halálomat.

Holott még külsőnkben is másfélék vagyunk: szeplős, rézbőrű, hórihorgas, törpe, pisze vagy kampósorrú, kékszemű vagy szűrőstekintetű, rövidlátó, süket, fellengzősen egyenestartású vagy alázatosan puklis, sokbesztű, mogorva, Mária vagy Mária, apja mellett kintartóan dolgozó vagy tékozló fiú.

Belsőnkben még nagyobb a változatoság. Kifogyhatatlan fantáziával keveri a Teremtő a legkülönfélébb recepteket. Adagolja a jellemeket mint a modern színkeverőgéppel a piktoroknak a falfestéket. Vásárokon a festőmasinában aszerint hogyan és mennyit csöpögtetünk a lakkfestékből, végtelenségig variálhatjuk a kirázott «remekműveket.» A nagy természet szerkezeteiben megállás nélkül fűzi a szálakat a láthatatlan s kimeríthetetlen ötletű kéz.

Nem is olyan nagy bölcsesség — mégis oly kevesen jönnek rá — hogy inkább csodálni tudnók, mint bosszankodni a kifogyhatatlan változatosságon. Átlátni, hogy a másság se bűn, se rossz. Még csak arról sincs szó: bocsásd meg a felebarátod kis vagy nagy hibáját. Nem. Éppen csak az a kérés: viseld el azt, hogy neki másféle a fölfogása.

Akármilyen szépek is a rózsák, sivará válna, ha minden virágot rózsává erőszakolnánk. Hiányoznék a fanyar birsalma is, ha csak narancs sárgulna a fákon. Viseljem csak el a másik púpját, rikácsoló nevetését, csoszogó járását, köhécselését, lomhaságát, medve modorát, buta kérdéseit. Bennem is van elég eltűnni való. Hősi gesztussal sokszor megbocsátunk az orgyilkosnak is, aki leköp, vagy sárral megdobál. Újból hangoztatom, csak az a kérés: ismerd el, hogy riválisod is művész, énekesnő, belgyógyász, szakácsnő, szép a szakálla vagy frizurája.

Végül adjak hálát Alkotómnak, hogy ilyen színes világban létezhetek s nem úgy jöttem ki kezéből, mint az autók a gyárból, a sörétek a présből. Köszönjem csak meg, hogy én is más lehetek s a másik pedig nem hasonlít hozzám. Azért érdekes a világ, mert gyepmester vagy bíboros, akár bohóc akár szent, a tücsök és hangya megtalálhatja a helyét benne. Fogadjam el azt is, meg amazt is, bár nem olyan mint én. A maga módján épp oly jó lehet mint én. Ha — és sokszor úgy is van — nem jobb, mint éppen én.

PROKOP PÉTER

Az élők és a halottak

« És lélek szállt beléjük, és élővé lettek,
és talpra álltak, igen nagy sokaság. » (Ezekiel 37, 10.)

Mindenszentekkor és halottak napján emlékezésünk a múltba száll. Azokra gondolunk, akik már nincsenek közöttünk; akikért imádkozunk; és akiknek a segítségét kérjük. Jól tesszük azonban, ha ilyenkor magunkra is gondolunk. Ránk is áll, amit Szent Pál a Korintusiaknak írt: «Gyöngék és betegek közületek sokan, többen pedig holtak». (1 Kor 11, 30.) A szentírás két halált ismer: a testi halált és a lélek halálát. Lélekben halott az, aki elvesztette a kapcsolatot Istennel. Ez nem jelenti feltétlenül, hogy az illető nem hisz, vagy, hogy egyáltalán nem imádkozik. Talán elfogadja, hogy Valakinek lennie kell, de az a Valaki nem játszik szerepet az életében. Talán néha fohászodik is, de inkább megszokásból, vagy kényszerűségből, mint meggyőződésből. Talán iparkodik is lelkiismerete szerint élni, és őszintén akar becsületes lenni, de magának él, magányos, zárt életet. Nincs kapcsolata, tudatos kapcsolata Istennel.

Aztán vannak persze, akik úgy élnek, hogy nem is lehet kapcsolatuk Vele, mert egész életük tagadása törvényeinek, az emberi életnek. Ezek aztán valóban gyűlölik az Istent, akiről azt mondják, mert ez látszik szolgálni érdeküket, hogy nincs. Ezek nemcsak maguk halottak, de az ő számukra az Isten is «meghalt».

Aki él, az tudja, hogy van Isten. Élő Isten, aki a világ teremtő Ura, aki törődik ezzel a világgal és minden emberrel; aki az emberrel kapcsolatba lép, mikor felfedi előtte az igazságot, a legfőbb igazságot, azt t. i., hogy Ő van és így az életnek értelme és célja van, és ez a cél Ő maga. Azt akarja, hogy megismerjük, szeressük, akarata szerint éljünk, terveit a magunk és mások boldogulására megvalósítsuk. Úgy vonzza az embert, hogy még az, aki halottnak számít, még az sem tudja kivonni magát vonzása alól és állandóan tusakodik vele. Az viszont, aki e vonzásnak átadja magát, él, nő, fejlődik, megisteni-esül.

Élni tehát annyi, mint hinni Istenben és keresni akarátát őszintén és becsületesen. Ez a kapcsolat, ez az én-Te viszony, ez vezet a Fiúhoz, akihez senki el nem juthat, ha csak az Atya nem vonzza őt. (Jn 6, 44).

Az élet bőségét, a benső egyesülést, a benső békét az Úr Krisztus hozta meg. A hit a Fiúban az igazzá levés feltétele. Hinni itt nemcsak annyit jelent, mint értelmileg elfogadni, hogy Jézus az Isten Fia, aki értem feláldozta magát,

hanem, hogy erre az értelmi felismerésre egész akaratommal és egész léletemmel válaszolok.

Szent Pál ezt így fejezi ki: «... hogy Istennek éljek, Krisztussal keresztre vagyok feszítve. Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él énbennem. Amennyiben most testben élek, Isten fiának hitében élek, aki szeret engem és önmagát adta értem.» (Gal 2, 20.) «Mert akik Krisztushoz tartoznak, keresztre feszítették testüket szenvedélyeikkel és kívánságaikkal együtt.» (Gal. 15, 24.)

Élni Istennek Jézus Krisztusban a Szentlélek által, ez az újszövetség lényegi megfogalmazása. «Aki hisz bennem», mondta Jézus, «annak a szívéből, az Írás szava szerint, élő víz forrása fakadnak». János hozzáteszi: «Ezt a Lélekről mondta, melyben a benne hívőknek kellett részesedniök». (Jn 7, 39.) Szent Pál ezt így fejezi ki: «Ha ugyanis a test szerint éltek, meg fogtok halni, de ha Lélekkel megölititek a test cselekedeteit, élni fogtok. Akiket az Isten Lelke vezet, azok Isten fiai.» (Rom. 8, 13.)

A Szentek voltak ilyenek. Ők egészen átadták magukat a Léleknek s ezért bennük bőséges volt az isteni élet. Nagyon sok ember van ma is, aki magát kereszténynek mondja, sőt hívőnek, de hite halott. Hite nem járta át, nem hat gondolataira, nem sarkalja tetteire. Nem is mondható rossznak, de nincsen benne élet. Róluk szólva említik a «jók némaságát» és a «jók tehetetlenségét». Nem ártanak ők senkinek, de nem is használnak. Meggyőződéskéüliek. Nincs bennük élet.

Önkéntelenül is Ezekiel próféta látomása jut az ember eszébe: Az Úr egy mezőt mutatott neki tele csontokkal. Mintha ezek a csontok a magukba zárt, kapcsolat nélküli «jó» embereket jeleznék. Aztán az Úr rákiáltott a prófétára: Prófétálj, hogy a csontokon hús legyen és lélek szálljon beléjük.» És Ezekiel profétált, és a csontokat hús vette körül és a testek megelevenedtek. Mintha ma az Isten Lelke életre akarná kelteni a «jó embereket». Mintha kezdenék érezni, hogy tudatlanságunk az isteni dolgokban erőtlenségünk első oka. Mintha Isten Lelke ébresztgetné őket apostoli lelkületű férfiak és nők által: Ébredjete! Istennek csodás terve vanak veletek. Jöjjetek, Isten életre hív benneteket. És itt is, ott is, a halottnak látszó emberek életet mutatnak. Lelküket betölti a hála és istenszeretet. Felismerik egymásban a testvért, a sorstársat, Isten munkatársát. Rádöbbenek

arra, hogy Isten velük és általuk egy szebb és jobb világ kialakítását akarja, amelyben élet van, és pedig bőséges. Akik így életre ébredtek, azok tudják, hogy az Úr Lelke érintette meg őket, élteti őket és erről tanúskodnak is.

Nekünk, magyaroknak is meg kell hallanunk Isten ébresztő harsonáját. Sokan hallják is, és lelkük szomjasan fogadja be az Isten igéjét. Vágyódás tölti el a szívüket, valamit tenni Istenért, hiszen ez által a maguk boldogságát is munkálják. Így ébrednek a holtak életre Isten dicsőségére, embertársaik javára és a maguk boldogságára.

Mi illik ide jobban, mint az ősi himnusz:

*Kelj föl, te álmos,
Támadj föl holtodból
És Krisztus rád ragyog.
(Efezusi levél 3, 14.)*

Mindnyájunk feladata a lelki megújuláson dolgozni. Érinti ez egyéni életünket, lelki kapcsolatunkat Istennel, családi életünket, hogy szentély legyen az, ahol Jézus mindig velünk van; közösségi életünket az ősegyház példájára:

*«Ezek állhatatosan kitarítottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádságban.»
(Ap. Csel. 2, 42.)*

Igenis: ismernünk kell az Apostolok tanúságtételét: a Szentírást. Meg kell találnunk testvéreinkkel a lelki kapcsolatot. Érdeklődést, megértést, szeretetet kell táplálnunk szívünkben egymás iránt. Az Eucharisztia valóban vallási életünk középpontja kell legyen és újra meg kell tanulnunk imádkozni egyedül és közösségen.

P. BÓDAY JENŐ S. J.

HALOTTAK ESTELÉN

*Nem ismeretlen már előttem —
a klinikán míg lázam mérték —
országába átleskelődtem.*

*Dereng ott napfény, tiszta béke
és lesz útszéli portyázóktól
kifosztott szívek menedéke.*

*Bolygónk unottan tovább ringat
és nézzük sápadó alkonyban
a menekülő álmainkat.*

*Hittük, hogy szemünk messze ellát,
és lám, halottak estelén
didergő halhatatlanok
keresgélünk egy szűk parcellát
a sűrű sirhantok között.*

Nagy Miklós

«Hazánk római nagykövete egy iratot adott át nekem»

– kezdte felszólalását Ijjas érsek
a püspöki szinóduson

Aztán az iratban ez állt: «A templomi hitoktatás ügyében a Katolikus Püspöki Kar tárgyalásai eredménnyel jártak, és az egyház igényeinek megfelelően rendeztük a kérdést. Eszerint a templomokban és más istentiszteleti célt szolgáló helyiségekben heti két alkalommal, egy-egy órában tartható hitoktatás. Az ezen való részvétel önkéntes.»

Az érsek is látta, hogy ez a bejelentés nem tartozik a szinódus elé. Az ülésen a pápa is jelen volt és mielőtt Ijjas érsek elkezdte mondanivalóját, megjegyezte: «Amiről beszélek, az nem tartozik ugyan szorosán szinódusunk tárgyalásainak első részéhez, mert felszólalásomban a Magyarországon bekövetkezett legújabb eseményt akarom bejelenteni.» A budapesti rendszer arra számított, ha a szinódus előtt jelenteti be a templomi hitoktatásra vonatkozó engedélyt, a világ püspökeinek képviselői megtapsolják Ijjas érseket. De nem ez történt. Szem és fültanúk az ellenkezőjéről tájékoztattak. A szinódusi atyák megütköztek a bejelentésen. Azt kérdezték utána, micsoda állapotok lehetnek Magyarországon, ha az állam szabja meg, ki hova és mikor járhat hittanra. Hol van itt az Állam és Egyház sokat emlegetett különválása? Hiszen az állam szabja meg, hogy hetenként kétszer, egy-egy órában tartható a templomban hitoktatás és «az ezen való részvétel önkéntes», ami azt jelenti, hogy az Egyház, aki megkeresztelte a gyereket, még saját kebelén belül sem követelheti a kötelező hitoktatást. Hol marad a szülői jogok biztosítása? A szülők a keresztelekor kötelezték magukat, hogy gyermekeiket keresztény szellemben nevelik. Ijjas érsek semmit sem szólt a «rendezés» részleteiről. Utána kiderült a következő: az egyik angol hírügynökség értesülése szerint a templomi hitoktatásra csak 12 éves korig iratkozhatnak be. A Frankfurter Allgemeine Zeitung római munkatársa szerint plébániánként legfeljebb 40 gyereket lehet beiratni. Az eddigi hírek szerint a templomi hitoktatás ugyanolyan nehézségekkel áll szemben, mint az iskolai. Nem osztályonként illetve korosztályonként történik az oktatás, hanem különböző korú és osztályos gyerekek kerülnek egy csoportba.

Az állam kikötötte, hogy a templomban illetve az istentiszteleti célokra használ helyiségekben hetenként csak két alkalommal és egy-egy óra hosszat

lehet hittant tanítani. A hittankönyvet az állam cenzurázza. A vértanúkról és a szentekről nem beszélhetnek a hitoktatók, mert ezek ideálként hathatnak az iskolásokra. Az állam abba is beleszól, hogy milyen legyen a hitoktatás. Utasításai szerint a hitoktatásnak tájékoztató jellegűnek kell lennie. Nem lehet sem meggyőző sem lelkesítő. Ezekről a részletekről Ijjas érsek nem szólt a szinóduson. Azt sem említette, hogy ki taníthat a templomban illetve a liturgia céljaira használt helyiségben hittant. Arról sem szólt, hogy a beiratkozott gyerekek névsorát ki kapja meg. Ki tudja, hány részlet van még a «rendelkezésben», amivel az állam végső fokon ugyanúgy törkretezi a templomi hitoktatást, mint a sokat emlegetett fakultatív iskolai vallásoktatást kiirtotta.

A kalocsai érseknek ezekről a nehézségekről nem volt szabad szólnia a szinódus előtt. A budapesti rendszer parancsa szerint csak a tény, és ezt is a lehető legderülátóbb hangszerelésben kellett bejelentenie, hozzátéve, hogy ettől várják az iskolás gyerekek vallásos életének fellendülését. A magyar katolikus püspöki karnak azt is kellett túrnie, hogy az állam úgy fogalmazza meg az engedélyt, hogy «az egyház igényeinek megfelelően rendeztük a kérdést.»

Ki fogadhatja el, hogy a fentemlített és a még ismeretlen korlátok, megszorítások, amelyek mind a templomi hitoktatást vannak hivatva tönkretenni, *megfelelnek az egyház igényeinek!* Értethető tehát, ha a szinódusi atyák pontosabban szemügyre véve Ijjas érsek bejelentését, nemcsak azon ütköztek meg, hogy a budapesti rendszer ilyen mélyen belenyúl az egyház belső életébe, hanem amiatt is méltatlankodtak, hogy a rendszer a szinódust a kommunista propaganda fórumának tekinti.

«Hallgassanak, tegyék le a tollat»

A budapesti rendszer azt is megkövetelte, hogy a kalocsai érsek szólítsa fel a szinódust a magyarországi egyházpolitikát ért külföldi kritikák elhallgatására. A fenti bejelentést Ijjas érsek így folytatta: «Nem mulaszthatom el itt egy fájdal munknak megemlést, amit mi jobban érzünk, mint mások. Gondolok itt arra, ami szinódusunkon eddig még nem került említésre az evangélikáció akadályai között. Ez pedig a fegyelméletlen és igaztalan kritizálás el-

burjánzása, főleg határainkon kívül... Legyen komoly figyelmeztetés arra szinódusunk záró okmányában, hogy fékezze nyelvüket és fegyelmessék tolvakat azok, akik tudják, hogy talentumaikat nem az evangélikáció kárára, hanem hasznára kell értékesíteniök.»

Ezt a szöveget a magyar Új Ember c. magyar katolikus hetilap október 20.-i számából idézzük. Az Osservatore Romano október 14-15.-i számában közzétett hivatalos összefoglalóban ez áll: «A szinódus hasson oda, hogy (a kritikusok) elhallgassanak és tegyék le a tollat.» Ijjas érseknek a budapesti rezsim parancsára azzal kellett megindokolnia követelését, hogy azok az írók és rádió-munkatársak, akik külföldön kritizálják a hazai püspököket illetve a rendszer egyházpolitikáját — akadályozzák Magyarországon az evangélium hirdetését és megbotránkoztatják azokat, akiknek az evangéliumot hirdetik. Olyan főpásztorokat kritizálnak, «akiket a legfelsőbb tekintély, Péter utóda, Krisztus földi helytartója választott, nevezett ki, állított és sorolt az egyház tanító testületéhez». Ez a megfogalmazás jellemző a mai rendszer szóhasználatára. Ilyen kifejezésekkel szoktak a budapesti kormányzat képviselői érvelni a külföldi látogatók előtt, valahányszor szóvá teszik az otthoni egyházi vezetők ellen elhangzott külföldi kritikákat. Ijjas érsek helyzeténél fogva nem szólhatott a püspöki kinevezések körüli akadályokról. Azt sem mondhatta meg, hányan vannak a hazai püspökök között olyanok, akiket a rendszer nyomására nevezett ki a Vatikán.

De térjünk vissza a kritikához. A külföldi sajtó és rádió nem az evangélikálást akadályozza a kritikával. Ellenkezőleg, ezt akarja elősegíteni, valahányszor kifogásolja az állam illetéktelen beavatkozását az Egyház ügyeibe, leplezi az elnyomás sokféle formáját, az egyházellenes intézkedéseket, a titkos utasításokat, a házkutatásokat, felfedi a papok, katolikus fiatalok és szülők zaklatását, a titkos pereket, a zárandoklat megakadályozását, a békepapok garázdálkodását, a katolikusok jogainak eltiprását, másodosztályú polgárokként való kezelését, a püspökök és papok sokféle megalázását, stb. A külföldi turisták hangoztatták évtizedek óta, mennyi nehézséget támaszt a rendszer a hitoktatás útjába. Milyen intézkedésekkel akadályozza, sorvasztja az iskolai fakultatív vallásoktatást. A püspökök erről odahaza soha nem beszélnek. Ijjas érsek szinódusi felszólalásában egyetlen mondatban jegyezte meg: «Voltak azonban nehézségek is». De ezt csak azután mondhatta, hogy felmagasztalta a templomi hitoktatás jelentőségét.

Budapest, úgy látszik, számol vele, hogy a külföldi kritika a templomi hitoktatás útjába gördített minden akadályt szóvá tesz, és ezt megakadályo-

Dísztribünön a bíboros és a kommunista pártvezér

Az egyik német havi folyóirat beszámol a francia katolikus munkásifjúság (JOC) párizsi, ezévi jún. 29. - júl. 1. közt rendezett kongresszusáról. Előrebocsátja a mozgalom helyettes vezetőjének, Jean Poulin-nek, a strassburgi püspökhöz írott levele egy részletét: «Mi fiatal keresztények azonban Jézust nem a mai Egyházban látjuk többé, hanem mindenütt, ahol a kizsákmányolás ellen küzdenek!» A püspök ugyanis a német munkásifjúság nemrég, münsteri találkozóján észlelt kinövéseket tette szóvá. Az idézett mondat — különösen a szöveg további összefüggésében — elárulja, milyen messzire tévedt Cardijn József belga katolikus pap, majd bíboros alapítása az eredeti célkitűzésektől és mennyire jutott az kommunista befolyás alá.

Ez a tény még riasztóbb formában jutott kifejezésre az említett párizsi kongresszus 40 ezer résztvevőjének viselkedésében. «Vörös ének az Ostyához a kongresszuson» — jelszóval az agresszív mozgalom egyszeriben «vörös» és «fekete» táborra osztotta a francia katolikusokat. Három napon át megszállva tartották a Porte de Versailles óriás kongresszustermet, amely röviddel előbb még a francia elnökválasztás csa-

zandó követelte, Ijjas érsek szólítsa fel a szinódust, hogy hallgattassa el a kritikát.

A kalocsai érsek szinódusi felszólalása nem véletlenül történt október 14-én. Hiszen néhány nap előtt, október 11-én volt Mindszenty bíboros frankfurti nagy sajtókonferenciája az Emlékiratok több nyelven való megjelenése alkalmából. A bíboros több mint két órán keresztül válaszolt az újságírók, rádió és televízió munkatársainak kérdéseire. Részletesen ismertette a magyarországi kommunista kormányzat egyházpolitikáját és a püspökök állami kiszolgáltatottságát. A hírközlő szervek bőven hozták a magyar főpap nyilatkozatát, amit Budapest meg sem kísérelt megcáfolni. Ehelyett Ijjas érseket kényszerítette szinódusi felszólalására és súlyos kritikára talált javaslatának megtételére. Az olasz sajtó vezető lapjai, így pl. a jól tájékozott Il Giorno «páratlannak» nevezte a felszólalást és ez azért hangzott el — írja — hogy helyesbítse azokat a katasztrófális benyomásokat, amelyeket a szinódus eddig kapott a kelet európai országok kommunista egyházpolitikájáról. A legnagyobb példányszámú Corriere della Sera szerint: Ijjas érsek hazájában minden bizonytalannal hozzászólt a szürke és a felső utasításokkal szemben szófogadó sajtóhoz — és ezért akarta elhallgattatni a külföldi kritikát. — Érdemes volt erre a megalázó szerepre vállalkozni?

FÁBIÁN KÁROLY

tározásainak zajától volt hangos. A fiatalok szakállasan, gondozatlan, hosszú hajjal, kínai süveggel, amerikai katonasapkával vagy rabbi kalappal a fejükön jöttek, osztályellenes jelszavakkal ékesített papírcsákókkal, földetsöprő káftánban vagy szűk jeansben diszelegtek. A lányok ingblúzán jelszó feszült: «Objektív 74». Utemesen összevert tenyerek, sértő, támadószövegű karénekek, felkorbácsoló felhívások, szólamok...

A tribünön két ember egymás mellett, akiket még két éve ég és föld, menny és pokol világnézete választotta egymástól: François Marty, párizsi bíborosérsek és Georges Marchais, a franciák mindenható kommunista pártjának főtitkára.

Igy zajlott a «Jocisták» kongresszusa,

azoké, akik pecsétjük-nevük értelmében a francia katolikus munkásifjúságot képviselik. A találkozó határkövet jelentett. Sok megfigyelő szerint itt kezdődött a francia katolikus Egyház bomlasztó kettéválása az említett «vörös» és «fekete» táborra. «Mi nem azért vagyunk itt — hangoztatta egy harcos munkásleány — mert keresztények vagyunk, hanem mivel a munkásosztályhoz tartozunk!».

Ijedten állapították meg a kongresszus szemlélői, mekkora vargabetűt írt le a francia katolikus egyház munkásmozgalma azóta, hogy XII. Pius pápa 1931-ben emlékezetes szavait a munkások apostolairól elmondotta, akik idővel szükségképpen a dolgozók soraiból kell, hogy kikerüljenek. Egyfajta misztikus légkör, a munkának mint erkölcsi fogalomnak lelki vonatkozása alakult itt ki — jegyzi meg az egyik francia lap. Hogy mindennek kényszeredetten, kéz a kézben együtt kell haladnia az egyház fokozódó elpolitizálódással, a vallásnak és Eucharisztániának elvilágiasításával — ezt elismerik még az új mozgalommal rokonszenvezők is és — *sajnálják azt*. Erre a fejlődésre nemcsak a kommunista pártvezér és a bíboros együttes jelenléte volt jellemző. Furcsa jelképi értelme volt annak is, hogy a kongresszus résztvevői osztották ki egymás közt a szentáldozást, együtt étkeztek, miközben forradalmi dalokat énekeltek...

Szakadás állt így be a francia egyháznak elveiben s magatartásában kitarító szárnya és egy forradalmian haladó mozgalom között. A különös miliőben megrendezett, világias-testvéries «szentmise», a maga 40 ezer résztvevőjével, ahol a «főpap» szerepét a kommunista főtitkár és a progresszív bíboros töltötte be, nem volt-e jele az egyházban végbemenő baloldali keresztény-tömörülésnek? Magasrangú francia politikus csúfondáros megjegyzése szerint a reformmozgalom «szociális

csatabárdját» a katolikus munkásifjak ásták ki, hogy a pártvezér gyöngéd tekintetétől kísérve a bíboros áldja meg azt a fegyvert, amelyet a JOC most az egyház ellen fordít...

Egy másik francia újság szerint

két magasrangú személyiség adta áldását a munkásifjúság kongresszusára és a 40 ezer résztvevő ujjongása kísérte azt. Hozzá az internacionálét énekeltek. «Visszataszító zagyvalék» — mondta róla az említett lap. Nem annyira a józan megfontolás volt érezhető itt, nem ez «dörgött a kráterben» — mint az internacionálé harmadik verse mondja, hanem inkább egyfajta emocionális, kalandkereső lelkesültség. Szellemi szegénységükben csak most látják meg az osztályharc «jelentőségét» és a proletáriátus «felszabadító» szerepét... Minden eshetőségre számítva, nem akarnak lemaradni a politikai kurzus vonatáról, nehogy elveszítsék «modern életük» lehetőségeit. Ezerszerre fontosabb lett volna azt a vonatot szem elől nem téveszteni, amely — sajnos — most van tőlük távozóban. Kérdéseket vet fel a fiatal munkások élete: a jó és rossz, a lenni vagy nem lenni, az élet értelmének kérdését, csak a választ keresik rossz helyen. Az Egyház nem hallgathat, még ha a leghatározottabb nem-et is kell kimondania... A Figaro tekintélyes francia lap megdöbbenéssel adta hírül, hogy a kongresszus «Hívó katolikus» fiataljai zenekísérettel, erőteljes hangon zengték az internacionálé egyik sorával, hogy «leghatalmasabb Megmentőnk nem létezik». Olyan elvi kijelentésként, amely keresztény hitünk legalapvetőbb igazságának mond ellent. Elgondolkoztató, újsütetű hit és hitelenség keveréke ez. Talán maguk a kommunisták is — akikre Solschenizyn írásai mélyebb benyomást tettek — családászterű meglepetést mutatnának, ha «keresztény» támogatóik ajkáról kényszerülnének hallani, hogy az ég üres és hogy az istentelenek ateizmusa a helyes úton jár.

TOLGYESS-PÁLFFY IVÁN

A SZÍV

a lelkiélet havi folyóirata

Évente 600 oldalon keresztül tájékoztat az Egyház életéről, nyújt hitünkben megerősítő, lelki életre vezető cikkeket. Évi előfizetési díja 5 USA dollár. Szerkesztik és kiadják a Magyar Jezsuita Atyák. Előfizetni lehet a magyar lelkiészknél. Európai főmegbizott:

P. Matyasovitch Henrich,

B - 3000 Leuven,

Boldogságunk titka – az istenhit

Nem egyszer megdöbbenéssel hallja az ember, hogy serdülő korból kilépő fiúk, leányok nem látogatják a vasárnapi szentmisét, hanem az istentisztelet idejét elalusszák. Korunknak nagy bűne ez a vallási hitközönnyből praktizáló életmód, mely épp oly divattá lett, mint a minirokk vagy a hosszú haj. Ez a körülmény azonban semmit se von le az egyéni és szülői felelősségből. Az istentisztelet elmulasztása ugyanis nem más, mint az istenhit meggyöngyülésének gyakorlati kifolyása, a rossz szülői példa, vagy rossz barátok lélekfertőző hatása.

Lehet-e az élő hitet nélkülöző fiatal életre boldog jövőt felépíteni s lehet-e annak tartósságában bízni? A megintott életbiztonság, bankrablások, a sokasodó családi tragédiák, válások, a gängsterizmus terjedése, stb. mind élő tiltakozás e naív felfogás ellen. De a történelem is számos példával szolgál arra nézve, hogy ha az ember Istennel szembe kerül, mindig az ember húzza a rövidebbet. Isten nem enged magából tréfát űzni s nem tűri törvényeinek semmibe vevését. Rendkívül szűk látókörre s egyenesen gyermeki naívságra vall az a felfogás, hogy, mivel anyagiilag jól áll valaki, jól keres, jó állása van, a hitetlenkedés luxusát megengedheti magának, vagy a tízparancsot életéből kikapcsolhatja.

Az alábbi történet, egy szabadkőmíves páholymester életragédiája, intő például szolgálhat mindazoknak, akik Istenről, örök életről lekicsinylően beszélnek vagy gondolkodnak.

Verhaegen a brüsszeli szabadkőmíves páholynak volt nagymestere, aki azt a célt tűzte ki maga elé, hogy Belgiumot mindenféle vallási befolyástól szabaddá teszi. Nagy diadalnak tekintette, hogy a haldokló páholytestvéreket némely papi s egyházi alkalmatlankodástól biztosította. Ő volt az, aki a páholy törvényévé tette azt a gondolatot, hogy minden szabadkőmíves halálos ágyánál három általa kiválasztott és jogérvényesen kinevezett páholytestvérnek kellett örködni és arra vigyázni, hogy papot ne hívhassanak. Mindegyik írásban kapta kézhez a visszavonhatatlan meghatalmazást, mely a családtagokat végrendeletileg akadályozta abban a kísérletben, hogy netalán mégis papot hívjanak a haldokló páholytestvérhez.

A liberális diadal ült. Verhaegen hősként ünnepezték, mintha nagy csatákat nyert volna. Most utazásra adta magát, hogy Franciaországban és Olaszországban az embereket a maga céljának megnyerje: tudatosan, különösen a halál óráján el az Egyháztól és a papoktól.

Franciaország nagyobb városaiban

tett útjai igazi ünnephez hasonlítottak. Csillaga emelkedőben volt — baljóslatúan és ördögien. Titokzatos forrásokból ömlött hozzá a pénz, úgyhogy minden lépést megkockáztathatott. Mindenkit eltapostak, aki nem vele és ellene volt. Úgy látszott, hogy a tömegek megvannak nyerve, mert hittek az általa ígért aranykorszakban. A hívők kis hátramaradt része nyomortanyákon sánylődött és remegett, ha nevét hallotta.

Olaszországban is úgy látszott, hogy nyert ügye van, habár sikere a déli részekben inkább csak a páholykörökre vonatkozott. A beírt páholytestvérek száma hatalmas emelkedést mutatott. A felvilágosultak és hatalmasok rohamcsapatával az Egyháznak a kegyelem-dőfést megadni — egész könnyűnek látszott. Róma és a pápaság ellen intézendő «utolsó roham» tervét elkészítették és részletekre menően kidolgozták. Csak egy szem hiányzott a láncon: Verhaegen-nek szóbelileg kellett a nagytanács által az órát megállapítani, melyben a páholytestvéreknek az egész világon egyszerre kellett a tervezett harcot megindítani.

Két kísérőjével gyorsan útrakelt Rómából, hogy az Alpokon keresztül térjen vissza hazájába. 1862 telén történt ez, amikor kemény hideg uralkodott, úgyhogy a hegyi patakok befagytak, az erdő fái pedig a hidegtől megrepedeztek. Azonban a 62 éves férfi nem törődött ezzel. Kocsiban, szánon és teherhordó állatokat véve igénybe ment a hágókon keresztül, és már elérkezett a Mont Cenis magaslatára. A hegycsúcsokat és alpi völgyeket megtekintve, rekedt nevetésben tört ki, amikor a metsző hidegben a kék égre feltekintett: «Mi győztünk, és te ott fönt — te a gyengék és buták Istene vagy. Nem-sokára lehozlak az egedből.»

Győzelembiztos lépésekkel taposta a havat a fogadó felé, ahol meleg volt. «Csontig vagyok fagyva ebben a kutya-időben» — mondotta. «Gyorsan egy forró italt. Egészen rosszul vagyok a hidegtől.»

Egy leány vitt neki egy pohár forró italt. Hevesen öntötte magába azt Verhaegen. Utána felüvöltött és föluggott: az ital nagyon forró volt. Elégett a toroka, a nyelöcsöve és a gyomra. Először nem tudták, milyen rossz állapotban volt. A mentőket kellett hívni és még ugyanazon éjjel megkezdődött az elszállítás. Végülükülinek, borzalmasnak tetszett az út, míg végre a vasutat elérték. Micsoda utazás volt ez Brüsszelig! Minő siránkozás otthon, amikor kiderült, hogy orvos nem segíthet s a halál az ajtó előtt áll.

A betegnek örült fájdalmai voltak, ordított, hogy az emberek az utcán tovasiettek s az üzleteket be kellett zárni. «Mindez jórávalik», vigasztalta a fe-

lesége és családja, «Isten mindent jóvátesz. Az Isten — Atya. Ki kell Vele engesztelődnöd. — Ő vár reád. Mi nem szününk meg imádkozni.»

De Verhaegen nem akart semmiről tudni. Csak amikor a páholytestvérek megjelentek és a halál kérlelhetetlen közelségét látta, valamint a merev arcokat, melyek a halála fölött örködni fognak, felismerte, akkor kész volt papot fogadni. De már késő volt. A végrendelete, mely minden papnak megtiltotta a házába való belépést, visszavonhatatlan volt. És a három páholytestvér ragaszkodott teljes hévvel ahhoz, hogy jogukban áll mostantól kezdve a haldoklóval teljesen egyedül lenni.

A rémület és gyötrelme a ház lakóit szinte megbénította gondolkodásukban. Verhaegen felesége sirt és tördelte a kezeit, — a gyermekek zavartan és némán ültek a szobában. Fölülről hallatszottak a beteg fájdalommal teli ordításai, aki most orvost sem akart látni az ágya mellett, ordítások, vegyesen teljes kétségbeesésre valló kiáltásokkal. Az ajtón keresztül a gyermekek atyjukat nevének szólították és kérték, hogy legalább búcsút vehessenek tőle. Remélték, hogy talán a bánatimát elimádkozhatják vele, Isten irgalmából néhány szót szólhatnak neki.

Azonban a zár az ajtón nem nyílt ki. Magának a betegnek kiáltásai is elvesztek a páholytestvérek által okozott hangos zajban. A sajátmaga készítette törvény akarta ezt így.

Csak Isten tudja, mi ment benne végbe az utolsó órákban. Az utolsó szavai- ból semmit sem tudtak meg az elhunyt hozzátartozói. Csak a temetés napján, amikor a szobában rendet csináltak, lettek a haldokló ujjával a faliszőnyegbe körmölt következő szavakra: «Bánom és visszavonom. Verhaegen.»

Természetes nem minden esetben mutatkozik a büntető isteni szankció ilyen kézzel fogható formában. De ha az emberi életben fellelhető kisebb-nagyobb tragédiák hátterét kutatjuk, igen sok esetben ott találjuk mint kórokozót a vallási élet elhanyagolását, a vasárnapok meg nem szentelését, a tízparancs könnyelműen vételét. Amiből világos, hogy a gyógyulás a beteg világ számára csak úgy lehetséges, ha a Teremtő és teremtmény közötti viszony normalizálódik, ha az ember megadja Istennek, ami Istené, vagyis: ha imádkozik, a vasárnapot szentmisével megszenteli, s a tízparancsot élete normájává teszi. Mindez, röviden szólva, az élő hitből fakadó életben teljesedik be. Ezért minden szülőnek, nevelőnek, valamint minden lelki krízisből kiutat kereső egyénnek melegen ajánljuk Wernher von Braun világhírű atomtudós szavainak megfontolását:

«A 19-ik század materialistái és örököseik, a 20-ik század marxistái, el a-

Királyi kastélyok a Loire-völgyben

Ha a francia föld szépségeit látni kívánó turista végigjárta már Párizs műemlékeit, további gazdag élmények egész sorában lehet része a Loire folyó völgyében emelkedő királyi és főúri kastélyokhoz tett kirándulásra.

Az enyhe klímájú folyóvölgyben a reneszánsz-idők francia királyai kiváló építészek által tervezett, hatalmas méretű, pompás kastélyokat építtettek, a kor minden luxuskellékével ellátva. A ma is remekül karbantartott kastélyok nagyrészt állami tulajdonban vannak és kívül-belül nyitva állnak a turisták előtt. Párizsból naponként indul turista-autóbusz a főbb kastélyokhoz, de tömegesen érkeznek oda a magánautók is, mert vonattal csak körülményesen vagy sehogyan sem lehet eljutni a szép helyekre.

Autón indultunk hát el Párizsból Orleans felé. Útunk az Ile de France termékeny síkságán visz keresztül, a feudális idők emlékét őrző régi majorok mellett s egy óra alatt elérjük Jeanne d'Arc városát, Orleanst. Csak egy pillantást vetünk a szép gótikus katedrálisra és az Orleansi Szűz lovasszobrára, azután áthaladunk a Loire-t átszelő középkori hídon és viruló szőlőföldek, gyümölcsösök közt folytatjuk tovább útunkat. Tengernyi a virág mindenfelé.

Franciaországot nem dülta fel a tatár és török, mint a mi árva hazánkat évszázadokon át. Az útunkba eső patinás régi falvak ma is épségben őrzik a múltat, gótikus templomaik és hangulatos lakóházaik sokévszázados kultúra hirdetői. Erre gondolunk mi, magyar turisták...

Erdős vidéken, hosszú erdei úton haladva, érkezünk az első s egyben legpompásabb, legmonumentálisabb kastélyhoz, Chambordhoz. Kábítóan gazdag, szinte fantasztikus külső architektúrája lenyűgözi a szemlélőt. Mintha nem is lenne rendszer az egymás he-

karták velünk hitetni, hogy abban a mértékben, ahogyan a tudomány a teremtésre vonatkozó ismereteket kibővíti, a Teremtőben való hit nélkül élhetünk. Mindaddig azonban minden megadott válasz újabb kérdéseket vet fel. Minél jobban megértjük az atomszerkezet belső lényegét, az élet természetét vagy a csillagvilág törvényszerűségét, annál inkább van okunk Isten teremtése fölött csodálkozni.

Az Isten után való szükségérzetünk mindazáltal nem csupán a tiszteletlen és bámulaton alapszik. Az embernek szüksége van a hitre, éppúgy, mint a táplálékra, vízre vagy levegőre. A világ minden tudománya ellenére szükségünk van az istenhitre, legkésőbb akkor, amikor az önmagunkban való hit a maga határát elérte.»

VECSEY LAJOS

gyére-hátára épített pazar díszű tornyok, kémények, kiugró erkélyek és egyéb dekoratív elemek tömegében, melyet a szabadon csapongó és korlátlan anyagi eszközökkel rendelkező építész-fantázia megtervezett és megvalósított. A francia reneszánsz építészeti szerencsés harmóniában egyesíti itt az Itáliából hozott elemeket a francia gótikából eredő szerkezeti vívmányokkal és formakincessel. Különösen gazdag az ablakkeretek és kémények fantáziadús kiképzése, a kettős lépcsőház pedig ünnepeles nagyvonalúságával kapja meg a szemlélőt.

Belépve a kastélyba, kissé megbor-zong a mai látogató. Barátságos lakószobák helyett hideget árasztó tágas csarnokok sorakoznak a kastély földszintjén és emeletén. A dupla ablakok ismeretlenek voltak még abban az időben (a 16.-17. században), és a szimpla ablakok üvegjeit is ólomkarikák tették sötétebbé. Kályhák helyett kandallók ásitoztak a falba mélyítve, de azok csak közvetlen közelükben adtak némi meleget, a túl-magas szobák vigasztalanul hidegek voltak. Fokozta ezt a hideg kő-vagy téglapadló is, melyet csak egy-két kisebb helyiségben váltott fel a tapad-lózat.

Ez az építészeti a külsőre fektette a súlyt. A reprezentatív külső fontosabb volt, mint a belső kényelem, ezért a király, I. Ferenc (uralkodott 1515-től 1547-ig) maga sem szeretett hosszabb ideig tartózkodni Chambordban. A királyné meg még kevésbé.

A kastély összképe azonban felejt-hetetlenül szép. Izoláltsága, előkelő magányossága a történelem levegőjét árasztja. Falu vagy más lakott hely nincs a közelében, büszke fölényrel néz le a köréje sereglő turistákra.

A következő királyi kastély, Blois, egészen más jellegű. Nem áll magányosan, mint Chambord, hanem Blois városának belsejében emelkedik a polgári házak fölé. Stílusában sem olyan egy-séges, mert a késő gótikától a 17. századi klasszicizáló törekvésekig magában foglalja két évszázad minden stílus-áramlatát. Egyedülállóan szép a kastély híres csigalépcső-tornya.

Belseje a mai szemlélőben a ridegség összbenyomását kelti. Egy mai polgári otthon világosabb, melegebb és kényelmesebb, mint Blois kifűthetetlen díszcsarnokainak és fogadótermeinek fárasztó sora.

Ennyi elég is egy délelőttre. Megpi-henünk és megebédelünk Chevernyben, a kedves Loire-melléki városkában, majd tovább folytatjuk útunkat, kívülről megnézve a város szélén álló 17. századeleji kastélyt, melyben ma is az

eredeti tulajdonos leszármazottai élnek s zárva van a közönség előtt.

A nagy turistaforgalomra való tekintettel a műúton itt is többnyelvű táblák mutatják az autósoknak az irányt. Ezek a táblák francia, angol és — spanyol nyelvűek. A szomszédos Németország nyelvét még mindig bojkottálják a franciák, bár az autós turisták túlnyomó része nyugatnémetországi. A megbékélés útja hosszú...

Régi falvakon és kisvárosokon át, szép tájakon elérkezünk a Cher folyóhoz, melynek partján emelkedik a páratlanul festői fekvésű Chenonceaux-kastély.

Építtetője, Medici Katalin úgy rendelkezett, hogy a kastély egyik szárnya hidalja át a Cher folyót. Ennek megfelelően a 16. század zseniális építészeti felépítették a kőhíd pillérein nyugvó kételeteres szárnyépületet, mely minden nézetből páratlanul szép látványt nyújt a szemlélőnek.

Chenonceaux belsejében is különbözik a már látott kastélyoktól. Barátságos hangulatú szobáit értékes bútorok, gobelinek és festmények teszik még vonzóbbakká, gyönyörű parkja pedig még a magasrendű francia kertművészet mértékével mérve is valóságos paradicsom. Nem csoda, hogy állandóan amatőrfényképész-turisták hada lepi el a kastélyt és környezetét.

Délután még jut időnk a következő kastély, Amboise meglátogatására. A régi várat a reneszánsz századaiban kibővítették, de az egykor hatalmas méretű épületnek ma már csak egyharmada áll fenn. A késő-gótikától kezdve minden építészeti stílusváltozás nyomon követhető a kastély megmaradt részén.

Amboisenak még egy nevezetessége van. I. Ferenc király kezéből a nagy reneszánsz művész, Leonardo da Vinci (1452-1519) a közeli Cloux-kastélyban töltötte élete utolsó három évét. Földi maradványait a kastély kápolnája őrzi.

Akinek több ideje van a Loire-völgyi kastélyok megtekintésére, ne hagyja ki programjából a romantikus Chateaudunt és látogasson el Toursba, Szent Márton városába is. Útba ejtheti Azay-le Rideau szép kastélyát is, utána megpihenhet a kedves Vouvray-ben, ahol egy hangulatos borpince-vendéglőben élvezheti a francia gasztronómia finomságait.

Végül meg kell még említenem, hogy az útbaeső városokban mérsékelt áron és jól lehet étkezni. Meglepően szerények a szállodai szobák árai is, melyekben mindig benne van a bőséges reggeli is. Teljessé teszi mindezt a mindenfelé tapasztalható francia udvariasság.

BÍRÓ BÉLA

Mindszenty József

EMLÉKIRATAIM

Előző számainkban Mindszenty bíboros emlékiratainak utolsó fejezetét adtuk közre, mivel ez a legutóbbi évek időszakos eseményeit tartalmazta, a bíboros számkivetésének, valamint a Magyarország primása tisztségéről való elmozdításának történetét.

Most előlről kezdjük az emlékiratok közlését, szemelvényesen, de kronológikus sorrendben.

Előszavában a bíboros többek között ezeket mondja:

«Évtizedeken át némán tartott ajkam itt szólal meg először a börtönökben megjárt életutamról is. Azt kérdezheti az olvasó, elmondottam-e mindent. Válaszom: előadtam mindent, csak azt nem részleteztem, amit a jóízűség, meg a férfiu és papi önérték tilt. Amiről beszámoltam, azt sem azért írtam meg, hogy fájdalmaim és sebeim gyümölcseit bármilyen tekintetben learassam. Azért tanúskodom, hogy a világ újra tudomásul vegye, mit cselekszik a bolsevista rendszer az alája rendelt emberi élettel és sorsokkal. A magyar Egyház fejének keresztjét emelem fel a világ előtt: emlékeztetni akarom magyar népem roppant szenvedéseire. Ugyanakkor fel szeretném hívni figyelmét azokra a veszélyekre, amelyek a még megmaradt szabad társadalmakat elpusztítással fenyegetik . . . Bécs, 1973 karácsonyán. — A Szerző.»

A gyermekkortól az 1944-es fogságig

1892 március 29-én láttam meg a napvilágot Vas megyében, Mindszentén. Szüleim szülő- és földművelők voltak, mintegy húsz holdnyi örökölt és szerzett területen. Édesapám, Pehm János fiatalon községbíró, majd közgyám s később négy évtizeden át egyházközségi és iskolaszéki elnök volt. Egyik ösének Zala vármegyében hirdették ki 1733-ban magyar nemesi státusát; azért a vitézségéért nyerte el, melyet Kiskomáromnak a törökök kezéből történt visszaszerzésekor tanúsított. Édesanyám, Kovács Borbála felmenői a zalai Zrínyiek várjobbágysai voltak. Mindkét szülőm ősei évszázadok óta éltek a színmagyar Hegyháton és Kemenesalján. Minden rokonságom erről a tősgyökeres magyar vidékről való és mind az apai, mind az anyai ágon rokonságomban csupa magyar nevek találhatók, mint pl. Mátyás, Rigó, Csordás, Molnár, Varga, Zrínyi, Csáki, Takács, Vass, Eörszily stb. Volt köztük iparos, földműves, számadó juhász, nagyprépost, nagyüzemi vezető, ezredes, kir. kúriai bíró, plébános, pénzügyi tisztviselő.

Hatan voltunk testvérek, kik közül egy nyolcéves korában, két iker pedig egészen kicsi korban halt meg. Egyik húgom nyolc, a másik hat gyermeket nevelt fel. Édesanyámnak unokáiban és dédunokáiban sok öröme telt. A nehéz időkben vigaszt és fénysugarat ökhoztak életébe.

A hat gyermekből én voltam az első. Igen gondos, jó példával erősített nevelést kaptam a szülői házban. Hála Istennek nem kell mondanom Malraux vészes szavaival: «Én gyűlölöm gyermekkoromat!» Meleg otthon volt az én szülői házam, az imának és az erényes életnek melegágya. És ennek a csendes

falusi otthonnak tiszta lelkét és fényt édesanyánk sugározta ránk páratlan anyai szeretetéből. Eszes, csendes, finom asszony volt, aki odaadással végezte a házi teendőket, mintaszerűen nevelt, gondozott bennünket, s ugyanakkor apánk mellett is ott állt a nehéz mezei munkában. Igen jellemző tulajdonsága volt, hogy — szívóssággal és körültekintéssel — csaknem minden életrevaló tervét végre tudta hajtani, nagy nehézségek előtt sem torpant meg. Neki köszönhetem, hogy az elemi iskola elvégzése után gimnáziumba kerültem.

Mindszentén végeztem el az elemi iskola 5 osztályát egytanítós, osztatlan iskolában. Jó tanítónk volt és kezdetben otthon szüleim is segítettek. Édesanyám tanított meg minstrálni más fiúkkal együtt, ő irányította és ellenőrizte otthon a házfeladatokat is. A tanító rátermettsége és szüleim támogatása sokat jelentettek. De még így is fogyatékosnak mutatkoztak az osztatlan elemi iskolában nyert alapismereteim, amikor 1903-ban megkezdtem közép-

kolai tanulmányaimat a neves és szigorú szombathelyi premontrei főgimnáziumban. Két-három év kellett, amíg a jobban felkészült városi társakkal szemben ez a hézag eltűnt. Csak a felső osztályokban kerültem a jó tanulók közé, később érettségim, egy jegy kivételével, jeles volt. A gimnáziumban sokat tanultam és sokat olvastam. A hittudomány, az irodalom és a történelem volt a szenvedélyem.

Az első osztályba jártam, amikor évvége felé egy nap megjelent édesanyám: gyászban és kisírt szemekkel közölte velem, hogy meghalt hirtelen nyolcéves öcsém, akire a szülők tervében a családi gazdaság várt volna. Arra kért, menjek haza. Akkor kívülem csak két leány volt a családban. (Két iker-testvér később született.) Arra kértem édesanyámat, hogy Szombathelyen maradjak. Ő beleegyezett s azután kiűnt, hogy a hazatérés gondolata édesapámé volt, nem az övé.

Érettségi után jelentkeztem papnövendéknek. Szívesen felvettek a szombathelyi szemináriumba, hiszen a gimnáziumban, mint az ifjúsági kongregáció prefektusának, bizonyos nevem volt. A teológián jól haladtam. Tanárain, előljáróim szerettek. Az első év után gr. Mikes János megyéspüspök a bécsi egyetemre küldött és a magyar teológusok szemináriumában, a Pazmaneumban biztosított helyet részemre. Nem éltem ezzel a főpásztori kegygyel. A püspök végülis tudomásul vette elhatározásomat, mely meglepetést, kis hidegséget idézett elő; ezt pár évig éreznem is kellett. Így még alaposabban láttam neki teológiai tanulmányaimnak. Döntésemet később se bántam meg, ugyanakkor a hidegség se kisért sokáig püspököm és előtjáróim részéről. A Pazmaneumban nem jártam egészen 1947-ig; útban Kanada felé, mint esztergomi érsek látogattam meg az intézetet. Azonban negyedszázad múltán, amikor számkivetésbe kényszerültem, nagyon örültem, hogy a magyar Egyház rendelkezik ezzel a külföldi szemináriummal, ahol letelepedésre alkalmas helyet találtam.

1915 június 12-én, Jézus Szíve ünnepén szentelt pappá megyéspüspököm, gr. Mikes János, a szombathelyi székesegyházban.

Negyedszázad Zalaegerszegen

(A bíboros elmondja Jákfa és Felsőpaty községekben eltelt káplánkodását, az első kommün alatti lefogatását, majd a «Negyedszázad Zalaegerszegen» című fejezet következik. Mindszenty egyéniségének megismeréséhez elengedhetetlenül szükséges e fejezet néhány oldalának megismerése:)

Csak a proletárdiktatúra bukása után, 1919 augusztus első napjaiban tértem vissza Zalaegerszegré, ahol időközben megüresedett a plébánia Legáth Kálmán apátplébános nyugalmabonulá-

sa folytán. Az egyházközség képviselőtestülete augusztus 20-án engem ajánlott utódjának egyhangú határozatával. Gróf Mikes János megyéspüspök teljesítette kérésüket és megbízott 1919 október 1-én a zalaegerszegi plébánia vezetésével. Kinevezésem fiatalágom miatt nem kis meglepetést okozott, amiért is a főpásztor a beiktatás alkalmával — a fejcsoválásokra és az én aggodalmaimra utalva — tréfásan megjegyezte, hogy bennem ez a «hiba» napról napra kisebb lesz.

27 éves voltam, amikor a 16,000 lakosú megyeszékhely és a hozzácsatolt öt filiális község plébánosa lettem. A várost, ahol két és fél évig működtem mint hittanár, már jól ismertem, de csak most figyeltem fel azokra a körülményekre, amelyek a korszerűbb plébániai élet és a mélyebb hitélet kibontakozásának útjában állottak. A filiális községek mintegy 4,000 főnyi lakosságát szokatlanul nagy távolságok választották el a plébániai központtól. A legtávolabbi 8 kilométerre feküdt a várostól. A kívánatos egyrétegű hívősereg helyett plébániámon képviselve volt a magyar társadalom minden rétege. Zalaegerszegen nagyszámú megyei és városi tisztviselő mellett iparosok, kereskedők és gyári munkások éltek, Zalabesenyő, Szentersébethegy, Ebergény, Ságod és Vorhota községekben pedig földművesek és mezőgazdasági munkások laktak. De leginkább azt találtam hátrányosnak, hogy a hívek és papság között nem volt meg a személyes kapcsolat, hiányos és elégtelen volt a hitoktatás és nem működtek kellő számban azok a hitbuzgalmi és kulturális egyesületek sem, amelyekben másutt a világi hívek is bekapcsolódtak a plébániai munkába.

Szinte napról napra találok valami elszomorítót.

Egyik alkalommal szenterzsébethegyi jegyeseket készíték elő a házasságra. Amikor eléjük teszem a jegyesvizsgálat végén az okmányokat aláírásra, kiderül, hogy sem a két jegyes, sem a tanúk nem tudnak írni. Különösnek találtam, mert a szomszéd Vas megyében, ahol születtem, nevelkedtem és ahonnan jöttem, csak ritkán találkoztunk írni, olvasni nem tudó egyénekkal. Aztán még inkább megdöbbentem, amikor láttam, hogy Zala a Dunántúl legalmaradottabb megyéje, ahol nemcsak Szentersébethegynek, de sok más községnek sincs tanítója és iskolája.

A következő vasárnap kimentem Szentersébethegyre, hogy az iskola ügyét megtárgyaljuk a falu népével. Lesújt az eredmény: csak azok a gyermekek tanulnak meg írni és olvasni, akiket szüleik el tudnak helyezni egy-egy iskolaévre ismerősöknél vagy rokonoknál más falvakban. Mindjárt indítványozom, hogy építsen az egyházközség iskolát. Így épült fel 50-60 tan köteles gyermeknek Szentersébethegyen egy egytanerős iskola.

De a három nagyobb község egytanerős iskoláiban sem találtam kielégítőnek az állapotokat. Itt is épültek javaslatomra a hívek és a községi előljáróság megértésével új népiskolák korszerű felszereléssel és megfelelő számú tanerővel. Ságodban még iskolakápolnát is építettünk. Az új iskolák, a több tanító, a nagyobb óraszámú végzett hitoktatás emelték a községek vallási életét és műveltségét is.

Ahogy nyugtalanul és izgalommal kutatom a plébánia múltját, a kezembe került hiányos adatokból is megértem, hogy a török idők maradványaival állandó szemben... Nekem korszerűbb plébániai élet volt a vágyam. Ezért mindekelőtt igyekeztem megteremteni azokat az új kereteket, amelyekben a korszerűbb egyházközség és a mélyebb hitélet kibontakozhatott. Így mindjárt a templomtól való óriási távolságokat akartam megrövidíteni azzal, hogy Olában, Zalaegerszeg külvárosában és munkásnegyedében felépítettünk egy nagyméretű zárdatemplomot. Ezt a ferences atyák gondozására bíztuk. Az új templom előnyeit leginkább a nyugatra fekvő filiális községek hívei érezték; a szentmisére vivő útjuk két kilométerrel rövidült meg. De ugyanakkor a plébánia összes híveinek is előnyére szolgált, hogy egyszerre három ferences atyát tudtunk bekapcsolni a paphiánnyal küzdő plébánia munkájába. És mivel közben új hitoktatói állásokat is szerveztünk, a felkészülő papság száma 12-re nőtt. Ennek nagyon örültem, mert ettől kezdve plébániámban a hívek ellátottságát illetően a helyzet 50 százalékkal javult: 1 papra 1200 hívó esett. (Ez a szám elődöm alatt 2500 volt.)

Így vált lehetségessé, hogy növeljük a vasárnapi misék számát a két nagy templomban és a helyi kápolnában, szaporítsuk a gyónási alkalmakat és több hittanórát tartunk az iskolákban. Megalakíthattuk a korszerű hitbuzgalmi és kulturális egyházközségi egyesületeket. Ezek segítségével és az általam erősen szorgalmazott családlátogatókkal szorosabbra fűztük a hívek és a papság kapcsolatait. Ezt annyira fontosnak tartottam, hogy magam igyekeztem minden hívet személyesen felkeresni. Ismertem is mindenkit, még a másvallásúakat is, névszerint az egész plébánia területén.

A világi hívek egyre intenzívebben és mindig nagyobb számban vettek részt a plébániai munkában. Ma is hálásan emlékszem azokra a híveimre és buzgó,

odaadó munkatársaimra, akiket háza-postaloknak neveztem és segítségükkel jelentős lelkipásztori eredményeket értem el, mint például azt, hogy minden beteghez papot hívtak, senki sem halt meg a szentségek felvétele nélkül ennek a hatalmas egyházközségnek a területén. Ők fáradoztak azon, hogy a lelkigyakorlatokon és a plébániai esteken a meghívottak mind megjelenjenek. Nekik köszönhattuk, hogy az egyházmegyei és országos arányt túlszárnyaló mértékben megnövekedett a zalaegerszegi plébániában a templombajárók, a szentségekhez járulók és az egyházközségi munkába bekapcsolódó híveknek a száma.

Az általam megnagyobbított és korszerűsített plébániai kultúrházban folyt az egyesületi élet. Itt minden egyesület és szervezet kapott otthont vagy legalább gyűléseire megfelelő helyiséget. Magam vezettem mindvégig a huszonöt év alatt a Férfi Ligát és az Asszonyok Kongregációját. Ennek a két csoportnak felbecsülhetetlen érdeme volt abban, hogy az értelmiségi réteg is túlnyomó számban vallásos meggyőződése szerint élt. Az iparosok és kereskedők körében a Legényegylet végzett eredményes munkát, ifjúságunkat pedig a KIOE és a Katolikus Dolgozó Leányok mozgalma szervezte és nevelte. Értékeltem a Cserkészlet munkáját is a középiskolás és az iskolán kívüli ifjúság körében. A falvakban a KALOT és KALASZ bontotta ki zászlóit és gyűjtötte maga köré a földműves ifjúságot.

Az új keretek közt a kiváló munkatársak közreműködésével megélnékült a plébániai élet és ennek nyomában érezhetően elmélyedt a hitélet is. Nyugodtan jóváhagyhatom, amit Vecsey József Emlékezés című könyvének 33. oldalán erről megállapít: «Nemcsak az asszonyok és gyermekek, hanem a munkásság, a főtisztviselők és az értelmiségnek is túlnyomó része rendszeresen teljesítette vallási kötelességeit és a hívek minden társadalmi rétegből sűrűn járulak a szentségekhez»...

Veszprémi megyéspüspök

... Bár tudtam, hogy pappolitikusok válságos időkben és kivételes helyzetekben olykor használhattak is Egyháznak és hazának — általában azonban nem láttam szívesen a papokat hivatásos politikusok szerepében. Ilyen szerepet nem vállaltam. Arra azonban, hogy országrontók ellen tollal és szóval küzdjek és a keresztény politikusokat híveimnek adott határozott és világos eligazításokkal támogassam, mindig készen álltam. Amikor barátaim és legbensőbb munkatársaim unszoltak, hogy lépjek fel képviselőnek, vagy fogadjam el a megyei felsőházi tagságot, minden egyes esetben elhárítottam kívánságukat. Ugyanakkor nem elleneztem, hogy Csóthy Géza apátplébánost a megye felsőházi tagnak megválassza.

Magam csak lelkipásztor akartam maradni. Lelkipásztori életben a politikát szükséges rossznak tartottam. De mivel a politika ledöntheti az oltárt és romlásba viheti a halhatatlan lelkeket — ahogyan az a történelem folyamán annyiszor megtörtént — súlyosan kötelező lelkipásztori feladatnak tekintettem a szavazó polgárok alaposabb tájékozottságát és felvilágosítását még a pártpolitika vonalán is elősegíteni. Az volt a felfogásom, hogy határozott kiállással és a lelkipásztoroktól jövő egyértelmű eligazítással megakadályozhatjuk a vallásellenes — vagy társadalmakat és a közérkölcöket romboló — mozgalmak hatalomra jutását. (A hit meggyőzőülésének a jele, ha az Egyház ateista mozgalmakkal szemben a pártpolitiká-

ban semleges álláspontot foglal el és ily módon hívei megtévesztett lelkiismeretére hagyja a döntést.)

(1944 március 4-én XII. Pius pápa veszprémi püspökké nevezte ki Mindszenty Józsefet. 52. születésnapján, március 29-én érkezett meg püspöki székhelyére. Az ország akkor már 10 napja a hitleri csapatok megszállása alatt volt. A «Veszprémi megyéspüspök» c. fejezet néhány részlete:)

Tavasszal bérmakörutamra indultam. A bérmautam alatt helyszínen igyekeztem megállapítani, hol van szükség új lelkészre, iskolára vagy valamely más egyházi intézményre. Az egyházmegyében a helyzet ezen a téren nem volt kielégítő. Ennek a török megszállás és pusztítás mellett az is oka volt, hog elődeim közül négyen nem a lelkipásztorkodásból jöttek. Nekem az volt a tervem, hogy az ország szociális helyzetére való tekintettel is a sűrűn lakott és szegény területeken a püspökség 11.000 holdnyi szántóföldjéből parcelláztatok 7.000 holdat. A kiosztott föld ellenértékét új plébániák felállítására akartam felhasználni. Bántott, hogy az elszakított területeken sem létesített az egyház elég lelkésziséget, mikor még kezében volt a nagybirtok. 1944-ben előrelátható volt a háborúvesztés és ennek nyomában a nagybirtok kiosztása. Ha az egyházi nagybirtok elvesz is, — gondoltam — megmaradnak a belőlük létesített plébániák és lelkésziségek. Különben hasonló javaslatot tettem már előzőleg egy általam összehívott országos papi értekezleten. Az idők, sajnos, keresztülhúzták tervemet. A Sztójay-kormány ugyanis Hitler parancsára utasítást adott ki, melyben a haditermelés fokozott szükségességére hivatkozva a nagybirtok megbontására irányuló bármely tervet és kísérletet háborús bűntettnek nyilvánított...

A Sztójay-kormány 1944 júniusában gettóba záratta a zsidókat. A könyörtelen intézkedésre az Egyház azzal válaszolt, hogy védelmébe vette az üldözötteket. A püspöki kar igen erélyesen tiltakozott az új hatalomnál és körle-

vélben is tudomására hozta a híveknek és az egész ország közvéleményének felfogását. Néhány részletet szükségesnek vélek idézni ebből a körlevélből:

«Hogyha pedig bárkinek veleszületett jogait, amelyek: jog az élethez, a vallás szabad gyakorlatához, a munkaszabadsághoz, a megélhetéshez, a magántulajdon stb. vagy a törvényes úton szerzett jogait akár egyes emberek, akár egyes emberi közületek, akár magának az államnak képviselői, igazságtalanul csorbítják, vagy éppen elvesztik: a magyar püspökök kötelességszerűen felemelik tiltakozó főpásztori szavukat és rámutatnak arra, hogy az említett jogokat, nem az egyes emberek, nem is egyes emberi közületek, sőt nem is az állam képviselői adták, hanem maga az Isten, hogy tehát ezeket — a törvényes és jogerős bírói ítélet esetét kivéve — igazságosan semmiféle földi hatalom nem csorbíthatja és el nem veheti, csak az Isten, vagy az, akinek Isten erre törvényhozói, bírói és végrehajtó hatalmat adott, mert nincs hatalom, csak az Istentől. Ámde ezt az Istentől nyert hatalmat csak igazságosan, vagyis Isten erkölcsi törvényeivel szabad gyakorolni, mert igazságtalanságra és saját törvényének megszegésére Isten senkinek hatalmat nem adott, nem is adhatott.»

Közbenjárásunknak köszönheti a budapesti zsidóság, hogy nagy részben megmenekült a gázkamráktól. A püspöki kar állásfoglalása után az egyházi intézmények minden rendelkezésükre álló eszközzel, a papok és apácák pedig életük és szabadságuk veszélyeztetésével is védelmére siettek az üldözötteknek, és pedig mind a megkeresztelt, mind a meg nem keresztelt zsidóknak. Legyen elég itt erre vonatkozólag a zsidó ügyek akkori kormánybiztosának egyik jelentését idéznem: «A zsidóság megmentésében, sajnos, első helyen állnak a keresztény felekezetek minden rangú és rendű lelkészei. A közbenjárás még soha ilyen méreteket nem öltött, mint éppen ma. A lelkészek a keresztény felebaráti szeretetre hivatkozva végzik a zsidóság mentési akcióját».

A dunántúli főpásztorok emlékirata

(1944 október 15-e után, amikor a Nyilaskeresztes Párt átvette a hatalmat s a háború elvesztése elkerülhetetlen volt, Mindszenty, mint veszprémi püspök memorandumot szerkesztett, hogy a maradék országrészt megkímélje a harcok szenvedéseitől. Maga indult út-
nak, hogy több püspöktársával aláírassa. Serédi Jusztinián hercegprímáshoz nem jutott el a dúló harcok miatt, de három főpap-társát sikerült megtalálnia. Így Shvoy Lajos székesfehérvári, Apor Vilmos győri püspök, Kelemen Krizosztom pannonhalmi főpát s Mindszenty veszprémi püspök írta alá az emlékiratot, amelyet Mindszenty szemé-

lyesen vitt el Szöllösi Jenő akkori miniszterelnökhelyetteshez. — E memorandum az 1944 okt. 31-i dátumot viseli, s ennek következménye lett, hogy nov. 27-én Mindszentyt letartóztatták. A bíboros emlékiratai közlik e történelmi dokumentum teljes szövegét:)

«Miniszterelnök Úr!

Alulírottak, mint a Dunántúl főpásztorai, magyar főpapi felelősségünk tudatában arra kérjük Miniszterelnök Úron keresztül Magyarország sorsának mostani intézőit, hogy a még ép Dunántúlt ne vessék oda visszavonulási harcok martalékának, mert ezzel a magyar

haza utolsó darabja és vele a magyar jövő és felépülés utolsó reménye is odavész.

Két hatalmas hadsereg álló és mozgó harcának színhelye lesz ez az ország-rész. Elpusztul a 3,441.853 főnyi törzslakosság, a többi országrész számba sem vehető rengeteg idemenekültje; a városok, falvak, felbecsülhetetlen vagyton, történelmi érték, a legutolsó élelmiszerkészlet. Ez annál inkább várható, mivel a harcok közt történő kiürítés és bevonulás egyre elkeserettebb lesz, a felperzselés és vérszomj is egyre nő. A maradék lakosságra éhhalál, épületek híjával fagyás, ragályos betegségek egész raja vár, hiszen a Dunántúl orvoskőrei nagyrészt betöltetlenek.

Ha Budapest kiürítésével annak egy-millió százhatvanezer, illetőleg Nagy-Budapestet véve másfél milliónál több lakosa, a Felvidék és Duna-Tisza közének és Délvidéknek menekülői itt zsúfolódnak, a pusztítás még borzalmasabb, a felelősség még irtóztatóbb lesz.

Vajon az a remény, hogy a rendszer-változás megfordítja a hadihelyzetet, megvalósult-e már? Vajon az elmúlt két hét alatt Magyarország még meg nem szállt területe nagyobb lett-e? Mi örülünk, ha azt írhatnók, hogy áll a Haza legalább az október 15-i határok között.

Vajon kétheti tapasztalat és áttekin-tés birtokában fenntartható-e az erkölcsi felelősség mérlegén az az álláspont, hogy megsemmisítünk vagy megsemmisülünk? Avagy éppen a mi kezünk-ből várható a megsemmisítő csapás egyetlen kiépített védelmi vonal nélkül, védtelen határokkal, felszerületlen honvédséggel, megtépett, visszavonuló támogatókkal, egyre előrehaladó hadakkal szemben? Amennyire csak a vágyak birodalmába tartozik a mi világhatalmat összemorzsoló harci teljesítményünk 1944 őszén-telén, annyira közeli a vagy-vagy másik eshetősége: a mi megsemmisülésünk. Muhi, Mohács, Majtény, Világos, Trianon után volt feltámadás, de a megsemmisülésből nem lesz.

Egyén feláldozhatja magát a nemzetért, tízezrek és tízezrek ebben a világháborúban is hősként haltak meg nemzetünkben hazánkért: de a nemzetet öngyilkosságból odavetni csak úgy elvből nem lehet. A felelősség és lelkiismeret nem engedi.

Ha az volna a kérdés, honnan vesszük a jogot, hogy szavunkat felemeljük, emelt fővel válaszolunk: magyarok vagyunk, elszakíthatatlan közösségben élünk és akarunk élni a nemzettel. A törvényhozásnak, az országvezetésnek vagyunk Istentől rendelt tényezői. A felmerült élet-halál kérdés ma már nem politikai, hanem mindent megelőzően erkölcsi, ezért nemcsak szólhatunk, de kötelességünk is a lelkiismeret, a történelem és az Úristen ítélőszéke előtt a felelősségre rámutatni a Dunántúl három és félmillió lakosa nevében.

Abban a reményben, hogy komoly

Aímodás a hosszú életről

A novemberi temetőlátogatás, a felvirágozott sírok látása sem tudja megtörni az ember örök optimizmusát, egy lehetőség szerint minél hosszabb földi életet illetőleg. Maga az orvos- és gyógyszer tudomány is állandóan azon dolgozik, hogy az emberi élet határait minél messzebb kitolja s ezzel csak támogatja a vágyat és kint, mert nem akarunk beletörődni a mi végességünkbe. A tündér hosszú élettel ajándékozza meg választottját a mesében és az ószövetségi bölcs az erényes élet jutalmát szintén egy hosszú életben látja (v. ö. Jób könyvét), míg a gonosztevőket hirtelen és korai halál fosztja meg az élettől. Íme, vallás és mítosz meg egyezik abban, hogy a hosszú földi élet pozitív érték és egyszersmind jutalom.

De mi a véleménye a ma élő nemzedéknek e kérdésben? Ezzel kapcsolatban egy Közvéleménykutató Intézet a közelmúltban kérdést tett fel egy bizonyos számú, de különböző korú, nemű és műveltségű kortársnak: «Ha a tudomány ki tudná tolni az emberi kor határait 150 évre, vagy még ezen is túl, és birtokában maradna testi-szellemi erejének, szívesen élne-e ilyen hosszú ideig?» A megkérdezettek fele igennel, a másik fele nemmel válaszolt.

A «miért»-re senki nem volt köteles választ adni és ezért ezzel kapcsolatban csak annyit tudunk megjegyezni, hogy a megkérdezettek közül a fiatalabb korosztály legnagyobb része pozitív, míg az idősebbek legnagyobb része inkább negatív választ adott. Már az első pilla-

natra is nagyon meglepő ez az eredmény, mert megcáfolni látszik azt, amit mindennap tapasztalhatunk. Hiszen köztudomású, hogy a fiatalság sokszor milyen léha könnyelműséggel bánik az élettől és az életadta javakkal, sokkal inkább mint az idősebbek. Hányszor hallhatjuk fiatalok szájából, amikor mérsékletre intik őket: «Na és, ha kinyiffanok, hát akkor végem lesz!» Megfordítva viszont az is megfigyelhető, hogy idősebb emberek, még közvetlenül a vég előtt is tíz körömmel ragaszkodnak az élethez, holott az élet már igazán semmi más, mint kín és gyötrelm számukra. S milyen büszkéek, ha valamilyik évfolyamtársukat, vagy náluk fiatalabbat túlélnek! Mintha ez egyenesen az ő egyéni érdemük és teljesítményük lenne.

De alaposabb vizsgálat után azonban szépen kimutatható, hogy mindez valójában csak külső máz. Igazában minden fiatal erősen reméli, hogy «nagyra viszi» életében, holott nagyon is tisztában van, hogy nem lángész és nagyon sok mindennek kellene történnie, hogy neve bekerüljön a történelembe. Rezignáció és cinizmus, e kettő csak egymást váltogató hangulat, vagy álarc nála, hogy ne kelljen igazi lényét, az élettől szemben táplált (túlzott) optimizmusát megmutatnia. A most uralkodó viszonyok sokszor durva és egyoldalú kritikája mögött is csak egy «jobb élet» reménye húzódik meg.

A legtöbb idősebb emberben ezzel szemben ezt a túlzott optimizmust már

rég kiölte a józan élettapasztalat. Ők már ismerik az emberi képesség határait s tudják, hogy a földi élet, minden erőfeszítés és jóakarát ellenére is, csak torzó, befejezetlen mű marad s az emberi kapcsolatok tekintetében «sincs semmi új a nap alatt», akármennyire is szórja az emberre áldásait a technika fejlődése.

Az Ószövetség Istene és a mesebeli tündér választottaikat hosszú életen kívül még anyagi és szellemi javakkal halmozza el. A sok megpróbáltatást kiállt Jóbot Isten bőségesen kárpótolta minden veszteségéért s a mesék királyfia, meg kedves élete párja, gyönyörű várkastélyban lakik, amíg csak meg nem halnak. Ki ne szeretne hát 100, 150 vagy akár 200 évig is élni?

A szegény átlagemberre, a szürke halandóra azonban még mindig a Zoltáros kesernyész ízű szava érvényes: «A mi időnk hetven év, s ha minden jól megy, akkor nyolcvan. S ebből is a legtöbb gonddal és bajjal van tele: gyorsan elszállnak s végül is — mindnyájan elmegyünk!» Egy verssel tovább azonban hozzáfűzi: «Segíts, Urunk, úgy éljük le életünk, hogy szert tegyünk a szív bölcsességére!»

S ez azt jelenti, hogy az élet értéke nem az évek számától függ, hanem egyedül attól az értéktől, amely tartalmat és célt ad neki.

Jézus Krisztus tanítása tud, és egyedül ő tud szívet és értelmet kielégítő célt és értelmet adni az emberi életnek, a rövidnek is, meg a hosszúnak is egyaránt.

MEGYESI ANDRÁS

szavunk komoly mérlegelésre talál, vagyunk Miniszterelnök Úrnak hazafias tisztelettel: (aláírások)» Az emlékirat átnyújtásakor vártam azonnali letartóztatásomat. Szöllősi ehelyett kérdéseket intéztem hozzám és én ezekre annyit válaszoltam:

— A memorandum világos, se hozzáadnivalóm, se elvonnivalóm nincs.

A letartóztatás azonban csak két héttig maradt el. Ennyi időre volt — úgy látszik — szükségük a vád megszerkesztésére. Az emlékirat szövegét természetesen nem merték a nyilvánosság elé tární, sem a négy aláíró főpáztort egyszerre letartóztatni. Közülük egyedül engem vettek őrizetbe és annak végrehajtását veszprémi kormánybiztosukra, Schieberna ügyvédre bízták... Letartóztatásomat a következő alakoskodással hajtotta végre. Utasítására 1944 november 27-én kiküldötték megtekintették a püspöki palotát katonai beszállásolás érdekében. Házgondnokom, Szabadhegyi Szabolcs közölte Schieberna embereivel, hogy a ház zsúfolásig megtelt menekült és kitelepített lakókkal, így újabb beszállásolásra nem lehet szó. Heves szóváltás fejlődött ki köztük s annak hevében érkezik a palotába Schieberna Ferenc, aki az előadott érvekre azzal válaszol, hogy letartóztatja udvari papomat. Ez most felsiet hozzám, hogy beszámoljon a zaklatásról és letartóztatása körülményeiről. Lemegyek vele a földszinti folyosóra és a kapu előtti térségben kezdem tőle:

— Fiam, ki az az úr, aki téged le akar tartóztatni?

— Ő rámatat Schieberna Ferencre, akit én életemben addig még nem láttam. Így hozzá intézem szavaimat.

— «Tiltakozom a házgondnokom letartóztatása ellen. Az a vád, hogy a püspöki épületben beszállásolásokra alkalmas helyiségek vannak, valótlan.» Utána meg akarom magyarázni neki, hogy az egyes szobákat kik és hogyan foglalták el. Schieberna azonban nyilván az előre kitervezett taktikát követve, közbevág:

— A püspök urat is letartóztatom!

Pillanatok alatt otthagytam a társaságot. Püspöki díszbe öltöztem s így tértem vissza a letartóztatásomra kirendelt rendőrökhöz, akik nyomban megpróbálták betuszkolni egy odaállított

autóba. Én nem vagyok hajlandó beszállni. Erre kispapjaim közül tizenhatan, akik az emeletről figyelték a történeteket, ott-teremnek mellettem s három előljárójukkal együtt körülvesznek. Így hiúsította meg a reverendás csoport a magát kényelmetlenül érző 15 rendőr igyekezetét.

Végül elindultunk gyalog, elől a rendőrség üresen maradt gépkocsijával. Utánuk a kispapok és előljáróik sorfala közt jómagam, a püspök, teljes díszben. A másfél kilométeres hosszú főutcán megyünk őszvégi, koraesti szürkületben, amikor az utcai és kirakati lámpák kezdtek már kigyulladni. A megdöbent lakosság kisiet a házból és a mellékutcákból is tömegek tódulnak a főutára. Az út mentén térdénállva kérik áldásomat. Mindenki néma, a hívek is és az áldást osztó főpáztort is. Hasonló inzultus Veszprémben csak 270 évvel előbb esett meg Széchenyi Pál püspökkel Heister labanc generális korában. Látszik, hogy a tömeg indulatát csak a kihirdetett statárium tudja lefogni. Többet csatlakoznak a szomorú menethez s a végén egész sereg kíséri bennünket a rendőrkapitányságig.

Események és közlemények

REGENSBURG

1974 október 13-án Regensburgba érkezett Mindszenty bíboros. Jött — mint mondotta — hirdetni a miértünk megfeszített Krisztust, jött, hogy lássa a regensburgi magyarokat, azok lelki életét, hogy mennyi ragaszkodás van bennük a számkivetés idején a két magyar alapelvhez: a hitben való állhatatossághoz és a magyar múlthoz, a magyar jelleghez való hűséghez. Nemcsak a regensburgi magyarok jöttek el, hogy láthassák Főpásztorukat, hanem sokan a messzebb-lakókból is. A müncheni magyar katolikus misszió zsúfolt autóbusszal érkezett. Szép számmal jöttek német hívek is. Az összegyűltek teljesen megtöltötték a Dóm közelében lévő Alte Kapelle-t, az ünnepélyes főpapi szentmise helyét. A hagyomány szerint ezen a helyen kötötte házasságát Szent István királyunk Gizella hercegnővel. A Bíborost a helybeli káptalan ünnepélyesen fogadta és köszöntötte. A 10.30-órakor kezdődő magyarnyelvű főpapi szentmisét a Bíboros úr celebrálta, dr. Ádám György németországi magyar főlelkész és 10 magyar lelkész közreműködésével. Az ének kíséretet a Burg Kastl-i magyar gimnázium vegyes ének-kara szolgáltatta. Az istentisztelet a himnusz hangjaival ért véget. Ezután a Bíboros a templom melletti volt kápolnában fogadta a híveket. Mindezenkohez volt pár szerető, atyai szava. Dr. Csernohorszky Vilmos kérésére megígérte, hogy megfelelő időben ellátogat majd Neuburg-Donauba is a magyar hívekhez és az Árpádházi Szent Erzsébetről elnevezett apácarendhez, és megáldja a neuburgi temetőben fekvő 104 második világháborús magyar hősi halott sírját. (E. E.)

OFFENBURG

A helyi Szt. Márton egyházközség október 13-án terménybetakarítási hálaadásra hívta meg a városban élő magyar és olasz hívőket. A hálaadó szentmisét Franz Kreutlerrel, a német plébánossal az élén, Don Edmondo Locci, az olaszok és P. Móroc István a magyarok lelkésze koncelebrálta.

Felajánlásakor három gyerek saját nyelvén ajánlotta fel s helyezte az Úr oltárára hazája jellegzetes termékeit. S bár a szentmisén három nyelven szállt az imádság és ének az ég felé, ez mégsem okozott bábeli nyelvzavart, mintegy jelezve, hogy egyesek és népek minden problémát meg tudnak oldani, mely köztük felmerül, ha egyik a hitben és közös bennük a jóakarát.

A magyarság Offenburgból, de a környékről is szép számmal jelent meg a hálaadó szentmisén, melyet közös magyaros ebéd követett a meghívott olasz és német vendégekkel egyetemben.

A hálaadó ünnepség megrendezését

Képes József offenburgi honfitársunk intézte, aki a helyi német egyházközségi tanács tagja és fáradhatatlan munkása a békének s egyetértésnek a különböző nemzetiségek között plébániája területén. (M. A.)

A ZÜRICH MAGYAR NŐEGYLET

1974 nov. 17-én 15 órai kezdettel rendezte meg hagyományos Erzsébet-napi ünnepélyét a Guthirt egyházközség kultúrtermében (Guthirtstr. 7.).

Műsorral, büfével és magyaros vendégszeretettel várnak minden látogatót.

Az élet könyvéből

A KERESZTSÉG SZENTSÉGÉBEN RÉSZESULTEK

Ausztriában:

Vincze Kornélia, V. Tivadar és Hártó Györgyi leánya, Traiskirchenben
Szohevsky Szeverina, Sz. Lajos és Malutyk Piroška leánya, Bécsben
Könczöl László, K. László és Pongrácz Márta fia, Bécsben
Sándor Attila, S. Béla és Szlávik Izabella fia, Bécsben
Gábor Csilla Andrea, Dr. G. György és Prámer Bibiána leánya, Bécsben

Németországban:

Zentai Péter Christian, Z. Atilla és Joo Csilla fia, Bremenben
Balázs Norbert, B. Árpád és Rác Erzsébet fia, Augsburgban
Csordás Dávid, Cs. István és Andróczi Erzsébet fia, Augsburgban
Goldschmid Keresztély, G. János és Várhegyi Ágnes fia, Münchenben
Küttel András Konstantin, K. István és Dr. Pongrácz Anita fia, Münchenben
Palágyi János Zoltán Károly, P. János és Perich Anikó fia, Münchenben
Ivánfy Péter Balázs, I. Bertalan és I. Klára fia, 1974 ápr. 7-én, Mülheim-Essenben
Molnár Frank Béla, M. Béla és Uta-M. Gutschmidt fia, 1974 máj. 19-én, Duisburg-Essenben
Dunder Olaf Róbert, D. Leonard és Suli Ilona fia, 1974 jún. 2-án, Essenben
Zsidó Tamás, Zs. Imre és Zs. Livia fia, 1974 jún. 2-án, Duisburg-Essenben
Kovács Rita, K. Dávid és Mikucsák Mária leánya, 1974 okt. 6-án, Duisburg-Essenben

Alábbi három gyereket Mindszenty bíboros úr keresztelte Essenben, a bérmálás alkalmával, 1974 júl. 12-én:

Baráth Gergely Huba, B. Béla és Gardos Valéria fia;
Klukon István, Kl. István és Funk Lois fia;
Rózsa Rózsa, R. István és Mária leánya

EGYHÁZI HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK

Ausztriában:

Ferenczy Sándor és Liebscher Etelka, 1974 szept. 29-én, Bécsben

Németországban:

Eszes Károly és Fazekas Mária, 1974 márc. 2-án, Duisburg-Essenben
Horváth József és Lukács Erika, 1974 máj. 4-én, Bochum-Essenben
Fehér András Bulcsu és Andreánszky Orsolya, 1974 okt. 5-én, Essenben

Svájcban:

Langmár István Mathys Monique, 1974 okt. 12-én, Confignon-ban (GE)

AZ ŐROK HAZÁBA TÁVOZTAK

Ausztriában:

Szücs István, 69 éves, 1974 aug. 30-án, Bécsben

Németországban:

Prof. Dr. Kende Jenő, 75 éves, München
Halász Sándor, 73 éves, Schwabachban

Svájcban:

Barsi Zoltán, 40 éves, 1974 okt. 6-án, Lausanne-ban
Nagy Sándor, 82 éves, 1974 okt. 9-én, Genfben
Vuille Barbara, 84 éves, 1974 okt. 24-én, Brilly-ben (VD)

BÉRMÁLÁS

Mindszenty bíboros úr Essenben 1974 október 5-én 79 magyart részesített a bérmálás szentségében. Bérmálkoztak: Essen-ből 42, Aachen-ből 25, Köln-ből 7 és Braunschweig-ből 5 személy.

A keletberlini *Begegnung* című lap jelentése szerint a pannonhalmi bencés apátság világhírű könyvtára évente közel 3 ezer kötetet gyarapszik és jelenleg 300 ezer kötetet számlál. Különösen nagy gonddal őrzik a könyvtár kincseit, a régi kódexeket, amelyekből rendszeresen kiállításokat is rendeznek. Ugyanakkor a könyvtárhoz tartozó archívum legértékesebb darabjaiból is.

A Vatikán több fontos nemzetközi szervezethez állandó megfigyelőt küld. Így nemrég nevezték ki a Strassbourgban székelő Európa Tanácshoz Garcia volt nunciaturai tanácsost, aki a Szent-széket az Európa Tanács kulturális és egyéb bizottságaiban is képviseli.

ÚJ MAGYAR EGYHÁZTORTÉNELEM

Az elmúlt évben rendezte sajtó alá és adta ki Münchenben Prof. Dr. Adriányi Gábor Hermann Egyed hátrahagyott magyar egyháztörténelmi kéziratát.

A többszázoldalas kiváló munkát 32.—DM ellenében lehet megrendelni:

Verlag Molnár, D - 8 München 90.
Oertlinweg 4.

HIRDETÉSEK

AZ ÉLETÜNK ELFOGAD

hirdetéseket, azok közlését kérjük a Gazdasági Bizottságon át P.Szőke János címén beküldeni: D - 7 Stuttgart 1, Werastr. 63. Telefon: 43 37 86.

A nyomda a Gazdasági Bizottság megkerülésével nem fogad el hirdetést.

UNGARISCHE
WURSTSPEZIALITÄTEN
AUS EIGENE PRODUKTION!

Füstölt kolbász	kg	12.—	DM
Fehér füstölt szalonna, 5-6 cm vastag	kg	8.—	"
Disznósajt	kg	9.50	"
Bauern fekete hurka	kg	8.—	"
Paprika- Salami	kg	18.—	"
Ungarische-Salami	kg	18.—	"
Schwarzwälder Sonka	kg	18.—	"
Schwarzwälder Speck	kg	14.—	"

Lieferung per Nachnahme.

Minimal 40.— DM-tól szállítunk.

Viktor Pál

D - 7063 Welzheim

Joh. Seb. Bachstr. 19.

DIÓSZEGHY TIBOR HITES TOLMÁCS
ÉS FORDÍTÓ

(magyar-német és német-magyar) Németországban tanácsadás állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, peres ügyekben segít.

(Tel. 02101/ 541317)

D - 404 Neuss, Daimlerstr. 249.

HIVATALOS FORDÍTÁSOKAT

magyar-német és német-magyar nyelven olcsón és gyorsan készítik, — Ausztria és Svájc területére is!

Wilhelm Divy

Áll. vizsgázott törvényszéki hivatalos fordító és tolmács.

D - 799 Friedrichshafen, Linderstr. 50.

SZALONCUKOR KAPHATÓ
színes és fehér csomagolásban:

Csokoládézott kg 250.— Fr.

Fondant kg 200.— Fr.

Külföldi rendeléseknél a szaloncukor árát és a postaköltséget (3 kg-ig 130.— belga frank) kérem címemre előre postacsekken megküldeni, 1974 december 10-ig. Címem:

Dreisziger Gyula, 39 Gemzenstraat
2610 Wilrijk-Antwerpen (Belgium).

28 ÉVES, 178 CM MAGAS FIATAL-
ember levelezne magyar lányokkal,
házasság céljából. Fényképes leveleket «Szeretet» jelígre várok az
Életünk Gazdasági Bizottságához,
7 Stuttgart 1, Werastr. 63. (BRD)

NAGYSIKERŰ MAGYAR KÖNYV ÉS
HANGLEMEZ AJÁNLATUNK
KARÁCSONYRA!

Most jelent meg Mindszenty bíboros «Erinnerungen» német ford. Vaskos kötet, sok képpel DM 38.—
Maróthy:

Az ismeretlen Mindszenty	20.—
Horthy: Emlékirataim, Luxus kiad.	34.—
Nyirő: Halhatatlan élet, bőrk.	22.—
Makkai: Ördögszekér, bőrk.	25.—
Vajda Albert az emigráció népszerű humoristájának könyve:	
Vakulástól látásig	18.—
Mikszáth: Szelistyei asszonyok	13.—
Gárdonyi: Egri csillagok	13.—
Gárdonyi: Göre Gábor	7.—
Herczeg F. Pogányok	15.—
Herczeg F. Gyurkovics Család	20.—
Harsányi Zs. Ember küzdj	24.—
Kallós: Balladák könyve	20.—
gyönyörű kiadás, 870 oldal	
Magyaország Története	14.—
Móra: Ének a búzamezőkről	17.—
P. Howard-Rejtő:	
Szőke Ciklon	7.—
Piszkos Fred...	9.—
14 karátos autó	8.—

LPX 2513 30 cm DM 20.— Karácsonyi énekek (budapesti Madrigál kórus)

Apon 2749 30 cm DM 20.— Barabás Sári éneklí a legszebb magyar karácsonyi énekeket.

1974. év legnagyobb hanglemez sikere: Apon 2755 30 cm DM 22.— Vayda János bariton énekel: Ott, ahol zúg az a négy folyó, Erdélyi Himnusz, Kis lak áll a... stb. dalok. Kiváló cigányzenekar kíséri; müncheni felvétel

LPX 16576 30 cm DM 20.— Megjelent! Seress Rezső stb. szerzők lemeze. Szeressük egymást gyerekek, Két veréb, Én úgy szeretek részeg lenni, Fizetek, főúr, Ha néha visszaüzenek, Egy régi nótát hoz Budáról át a szél, stb.

LPX 17468 30 cm DM 20.— Kedves, vidám, szellemes Hofi legújabb lemeze.

Apon 2750 30 cm DM 20.— Barabás Sári énekel: Szomorú vasárnap, Mit susog a fehér akác, Piros rózsák beszélgetnek, Aki nekem mindenem volt, stb.

Apon 2751 30 cm DM 20.— Barabás Sári lemez Nr. 2. Szeretem a kertet, Fa leszek, ha fának, Kéknefelejts, Maros vize folyik, Messze a nagy erdő, stb. Mindkettő müncheni felvétel, Lakatos Sándor nagyszerű zenekara kíséri!

Musica Hungarica
8 München 40, Agnesstr. 45.
Tel: 089/180-911

HIBÁTLAN ÉN SEM VAGYOK,
de anyagi gondjaim nincsenek. Csodákra soha, de boldogságra nagyon vágyom. Ki cserélne velem szívet, egy Ausztriában élő, rk., 170 cm magas

szakmunkással, aki nagyon szeret sportolni és énekelni? Van-e olyan magyar lány, aki eljönne hozzám örök vendégnek? 30 éves korig.

Választ «Fecskefészkek» jelígre az Életünk Gazdasági Bizottságához,
7 Stuttgart 1, Werastr. 63. (BRD)

MAGASSZAKKÉPZETTSÉGŰ
FORGÁCSOLÓ SZAKMUNKÁSOK,
GÉPJAVÍTÓLAKATOSOK

magyar környezetben jól fizetett munkát és lakást kaphatnak.
WELLING, 415 Krefeld,

HAZAI HENTESÁRÚ

1 kg paprikás füstölt kolbász (száraz)	DM 14.—
1 kg paprikás frissen füstölt kolbász	" 12.—
1 kg véreshurka	" 7.20
1 kg májashurka	" 7.20
1 kg vastag szalonna	" 8.—
1 kg paprikás tokaszalonna	" 8.—
1 kg disznósajt	" 9.60
1 kg füstölt sonka	" 18.—
1 kg füstölt sertésborda	" 8.—
1 kg füstölt csülök	" 8.—

Tepertő mindig kapható!

Viszonteladónak — előzetes megbeszélés után — árendemény!

Utánvétellel és csak beföldre szállítunk; 5 kg-on felüli rendeléseknél portómentesen.

Taubel Mihály hentesmester

D - 6710 Frankenthal

Peter-Rosegger-Str. 3.

Tel. 06233 / 92 58

Újdonság! — Újdonság!

EREDETI BURGENLANDI DELIKATESZ

Savanyú paprika erős
Savanyú paprika nem erős
Káposztás paprika (sárga és piros)
Csalamádé
Savanyú sós uborka
Savanyú ezüst hagyma — és egyéb különleges savanyúság!
Különböző nagyságban, original üvegekben.

Kérjen árjegyzéket!

Rulitz Günter, Ländernachstrasse 29,
CH-9435 Heerbrugg SG (Svájc)
Tel: 071 72 36 49

39 ÉVES, FEKETEHAJÚ, KISPORTOLT termetű, sokkal fiatalabbnak látszó, vezető állásban lévő, ősrégi magyar családból származó nőtlen, érettségizett először próbálkozik ezúton egy hozzáillő, intelligens, csinos, ápolt, lehetőleg nem 26 éven felüli rk. magyar lánnyal megismerkedni, házasság céljából. Egész fényképes válaszát kérem Kölcsönös megbecsülés» jelígre az Életünk Gazdasági Bizottságához,
7 Stuttgart 1, Werastr. 63. (BRD)

Magyar cserkészélet külföldön

– Interjú Kölley Görgy cserkészparancsnokkal

Idén is megrendezték az európai magyar cserkészek nyári nagytáborát, augusztus 1. és 14. között a bajorországi K a s t l közelében, Bärnhofban. Minden eddiginél nagyobb számban, mintegy 450 fiú és leány vett részt — az európai országokból, sőt a tengerentúlról is, az Egyesült Államokból, Kanadából és Ausztráliából — a Petőfi Sándor Cserkész táboron.

Ki megy el cserkészeknek, mit ad és mit követel a cserkészlet, van-e és, ha igen, miért van értelme a magyar cserkészletnek külföldön?

— Erről beszélgettünk müncheni «főhadiszállásán» — még a nyári nagytábor előtt — ft. Kölley György cserkész-tiszttel, az európai kerület parancsnokával:

A magyar Cserkészszövetség öt kerületre oszlik, ebből az első az európai. Voltaképp ez az «őskerület»: ausztriai menekülttáborokban alakították 1946-ban Magyarországról kimenekült cserkészvezetők. A szobám falán lévő zászló pl. az első emigrációban alakult csapaté. Parancsnoka kisbarnaki Farkas Ferenc főcserkész volt. Bodnár Gábor ügyvezető elnök és társai, akik most a szövetséget amerikai központjában irányítják, mind Európából mentek át Amerikába. Kezdetben az európai kerület nagy volt, de ahogy fokozódott a

kivándorlás Észak- és Dél-Amerikába, Ausztráliába, úgy fogytak a cserkészvezetők és maguk a cserkészek Európában. A legszakképzettebb vezetők szinte kivétel nélkül Amerikába kerültek, és lassan elszegényedett az európai kerület: az első években 36 csapata volt, és ez a szám fokozatosan lecsökkent tízre. Az utóbbi 4 évben ismét felfejlődött húszra, de ezt a húsz csapatot sokkal verejtékesebb munkával kellett megszervezni, mint annak idején a harminchatot. Akkor ui. tömegekkel számolt a magyar emigráció Európában, ma viszont egyre inkább szórványba kerül. Manapság szinte a semmiből szerveződnek csapatok, így pl. a nemrégiben alakult frankfurti és heidelbergi.

Milyen tényezőknek köszönhető ez a kedvező fejlődés?

Érdekes módon elsősorban a családok akarják ezt a munkát; azok az apák és anyák, akik annak idején cserkészek voltak, hajlandók áldozatot hozni, és szülői munkaközösséget alakítani, amelyből létrejön az új csapat. Azok a fiatal szülők, akik 56-ban jöttek ki, és gyerekeik mostanában érik el a 8-10, esetleg 15 éves kort, megpróbálják valahogy visszavinni gyerekeiket a magyarsághoz. Ezért szívesen támogatnak minden ilyen megmozdulást. Még jó néhány helyen alakíthatnánk új csapatot,

gyerek van, a szülők igénylik, de nem találunk aktív embert, aki elvállalná a csapat parancsnokságát.

Mi a munkád, mik a feladataid?

Az én feladatomban új csapatok szervezése és beiktatása a Szövetség vérkeringésébe, továbbá megfelelő új vezetők kiképzése az új csapatok számára, és természetesen gondoskodni a régi csapatokban is a vezetők utánpótlásáról, hogy ellensúlyozzuk a lemorzsolódást.

Állandóan készenlétben kell tartani közös programot a csapatok számára, vagyis feladatomban a kerület évi munkájának programozása. A csapatoknak megvan saját évi munkatervük, amely gyűlésekből, kirándulásokból és esetleg ünnepélyekből, továbbá egy-egy csapattáborból áll. A kerületi vezető feladata a csapatok munkájának segítése és koordinálása a Szövetség központjával éppúgy, mint tiszti konferenciák, európai táborok (téli és nyári) szervezése.

Jelentős szerepet töltenek be ezek a központi táborok a szórványban élő csapatok számára: keresik a magyar közösséget, amelyhez tartoznak, és igen nagy áldozatot képesek meghozni azért, hogy velünk lehessenek. Ezt bizonyítja a levelek nagy tömege is, pl. Svédor-

Egy jól sikerült felvétel a cserkész táborból

szágból; ezek a gyerekek azért irogatnak nap mint nap — gyakran rossz helyesírással és mondataikat teletűzdelve angol szavakkal —, mert érzik, hogy hozzánk tartoznak.

Gondolnunk kell a magyar családokra is, amelyek sokszor szórványban élnek, olyan helyen, ahol a környéken nincsen magyar család. Ezekben a szülőkkben él a törekvés, hogy átadják gyermekeiknek a magyar nyelvet és kultúrkinccseket, és erre látják jónak a cserkész-táborot. Halljon máshol is magyar beszédet. Így csökkenhet a gyerekekben a kisebbség érzése, hogy nem csupán néhányan beszélnek a magyar nyelvet — amit tehát nincs értelme tanulni —, hanem mondjuk 10 országból kétszázán is, és a magyar nyelv az, aminek segítségével a többiekkel megértetheti magát.

Ezzel kapcsolatos egy másik, a jövő szempontjából fontos feladat: a vezetők képzése. A Cserkész Szövetség szabályzata értelmében csak az lehet vezető vagy tiszt, akinek — hogy ezt a kifejezést alkalmazzam — magyar érettségije van. Akiknek nincs magyar érettségijük, pl. nem a kastli Magyar Gimnáziumban végeztek, azoknak vizsgáznik kell magyar történelemből, irodalomból és földrajzból. A vezetőképző táborok résztvevőinek részben szóbeli, részben írásbeli «kis érettségit» kell letenniük; segédtsítnak egy, tisztnek 3 tantárgyból.

Az ideai táborra — akárcsak az előző években — az európai országokon kívül az Egyesült Államokból, Kanadából és Ausztráliából is jönnek, összesen tizenketten. Ezek a fiúk, lányok az ottani cserkészkerületeket képviselik. Számukra az európai kerület körutat szervez július 10-től 31-ig. Ot körzetre osztottuk fel Európát; idén Belgium, Franciaország és Spanyolország, Svájc van soron. Ugyanakkor augusztusban az európai kerület küld csoportot az Egyesült Államokba körútra és a központi Sík Sándor vezetőképző táborra. A repülés költségén kívül mindent az ottani csapatok fedeznek, vagyis testvéri meghívásról van szó, amit mi viszonzunk.

Ezt a csereakciót (a fiatal vezetők számára) 3 évvel ezelőtt dolgoztam ki. Azért, hogy a fiatal értelmiségi gárda, amely már kinn született, de még húz a magyarsághoz, szívben és lélekben egymásra találjon, baráti kapcsolatok alakuljanak ki. Igen fontos ez a jövő szempontjából: mi előbb-utóbb elmegyünk, és ha nem kötjük össze, nem ismertettjük össze azokat, akik utánunk jönnek, ha nem lesznek közöttük baráti kapcsolatok, esetleg házasságok, akkor semmi sem fékezheti a külföldi magyarság felszívódását.

Véleményed szerint miért vesznek részt a fiatalok a cserkészlet munkájában, mi a motivációja, mi magyarázza ezt a vonzást?

Részben tényleges vonzásról van szó, részben pedig a szülők iniciatívájáról, ami adódik abból, hogy ők is valamikor cserkészek voltak odahaza, és élnek bennük a régi cserkészemlékek, és ezért szeretnék, hogy gyermekeik, akik talán már itt születtek külföldön, szintén tagjai legyenek ennek a mozgalomnak, hasonló kedves élményeket kapjanak. Azt hiszem, hogy a cserkészlet kb. 30 százalék ezekből a gyerekekből adódik. Akik már bekerültek a cserkészletbe, az ott kapott élmények alapján valóban megszeretik és bennmaradnak, sokan közülük idővel nagyon aktív vezetők lesznek. Vannak olyanok, akik azért kapcsolódnak be a munkába, mert baráti körből már hallották, hogy van cserkészlet azon a környéken, szintén tudnak magyarul, és ennek alapján szívesen jönnek közénk. De nem hiszem, hogy egy is lenne olyan, aki valami eltökélt szándékkal jött volna mindjárt az első alkalommal a cserkészletbe. Sokkal inkább az ott kapott élmények, ezek elmélyítése révén kezdik megszeretni a cserkészletet. Ezt azután különböző táborok és kirándulások még jobban megerősítik bennük. A tapasztalat általában azt mutatja, hogy csak fiatal korban lehet kezdeni, tehát azok lesznek jó cserkészek, akik 6-8 éves korban elkezdenek, elmennek a kiscserkész táborba, Bärnhofba például, és ott apró kis élmények, emlékek után kerülnek be később a zöldnyakkendős cserkész-sorba, és tulajdonképpen ezek azok, akik a kamaszkorban és a teenager korban is megmaradnak cserkészeknek.

(Az interjú eredetileg megjelent a PR — a Katolikus Egyetemi Mozgalom — tájékoztatója 19. számában.)

(Folytatjuk)

MAGYAR CSERKÉSZEK «TÁTRA» TÉLI TÁBORA

A Magyar Cserkészszövetség európai kerülete az ideai karácsonyi iskolai szünetben is megrendezi hagyományos téli táborát a zillertali Alpokban, Dél-tirolban. A táborot Dél-tirol (Olaszország) egyik vadregényes helyén St. Jakob-ban (Ahrntal) tartják meg 1974 december 26 - 1975 január 6-ig.

A táborot nagy érdeklődés előzi meg és Európa tíz országából, sőt — amint hírlik — az Egyesült Államokból és Kanadából is érkeznek cserkészfiúk és cserkészlányok. Napközben sielés, kirándulás, délutánonként vidám foglalkozás tölti ki a téli tábor napirendjét.

Tekintettel sokak érdeklődésére, a téli tábor vezetősége kéri, hogy az érdeklődők mielőbb írjanak az európai kerület címére (Ungarischer Pfadfinderbund, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40. Telefon: (0811) 982637 és 982638). Az érdeklődőknek részletes ismertetőt küld a tábor vezetősége.

Hogyan lehet előfizetni az Életünkre ?

Az Életünk terjesztői

a helyi magyar lelkészek; ők küldik meg kívánatra a lapot a területükön élő híveknek.

Az előfizetési díjat, mely 1973 január 1-től 10.— svájci frank,

vagy annak megfelelő más valuta, az illetékes magyar lelkészeknek fizessük be.

Csak onnan forduljunk

közvetlenül a kiadóhivatalhoz, ahol a lelkész hiányzik, vagy valami oknál fogva nem terjesztője a lapnak.

Európán kívüli rendeléseket a központi hivatal intéz;

Címe:

Életünk (Unser Leben)
Frongartenstr. 15.
9000 St.Gallen (Schweiz)

Az előfizetés tengerentúlra is 10.— svájci frank; ha azonban légipostával kéri valaki a lapot, 20.— svájci frank, vagy annak megfelelő más valuta.

ÚJ MAGYAR CÉG

Ólomkristály csillárok, modern antik és «Mária Terézia» stíl, kézzel csiszolt 24 % és 30 % ólomkristály prizmák, lámpatest bronz, ezüst és aranyozva — Ólomkristály tükrök (barokk), vázák, poharak, stb. —

Stil és kovácsoltvas lámpák, — kerámia legnagyobb választékban Európában.

Saját gyártmány — gyári árak!!

A világ minden tájára szállítunk!

Kristall Leuchten — Horváth Tamás

D - 8591 Friedensfelds

Schönfuss Str. 14, — Tel. 09683-339.

Az életünk októberi számában ismertetett *P. Király Kelemen OFM:*

N A P L Ó M

című könyve megrendelhető

Cserháti Ferenc Kálmán

ferences atyánál,

Postfach 2110

CH - 3001 Bern (Svájc).

Mindszenty bíboros úr felejtés elleni ajánlásán túl az eddigi olvasók néha neveltető, sokszor könnyeztető «izgalmas regényt» megfilmesíteni kívánják.

Arany betűkkel ékesített égszínkép borítólappal rendkívüli szép karácsonyi ajándék lehet.

Ára 8.— USA dollár.

Rövid hírek

A karácsonyi éjjeli misét a Szent Péter bazilikában mondja az idén VI. Pál pápa — jelentették be Rómában. Utána ünnepélyesen megnyitja a következő Szentévet. A szertartás alatt megnyílik a Porta Santa — a Szentkapu. Az éjjeli misét és az ünnepélyes megnyitót az egész világra közvetíti a TV és a Rádió. Az utolsó Szentév 1950-ben, XII. Pius pápa uralkodása idején volt. Korábban száz évenként, majd 50, az utóbbi időkben pedig 25 évenként ünnepelünk Szentévet.

Rejkjavikban felújították Izland fő katolikus templomát, a Krisztus király dómot. A dóm 1926-29 között újgót stílusban épült. Felszentelésekor neveztek ki Izlandra új katolikus püspököt, mert 1550 óta, Jon Arason püspök lefejezése óta nem volt a szigetországnak püspöke. A dóm renoválásához német Kolping fiatalok egy csoportja is hozzájárult az elmúlt nyáron, ellenszolgáltatás nélkül végzett építő-munkájával.

Zairéban (volt Kongó) tíz évig tartó munka után elkészült az Újszövetség Ngbaka-nyelvre való átültetése. Ezt a nyelvet Zaire egyik körzetében több, mint félmillió ember beszéli.

A Balti államokban egyre súlyosabb arányokat ölt a szovjet rendszer egyházellenes politikája. A legújabb jelentések szerint Lettországnak négy evangélikus templomot gyűjtöttek fel. Újjáépítésüket a hatóságok nem engedélyezték, holott a törvényesen előírt tűzbiztosítás érvényben volt. Egyre több templomot zárnak be, vagy használnak más célra, így pl. a rigai dómot, a wílnai Kazimir templomot. A Nikolaus katedrális pedig ateista múzeummá alakították át.

Udine (Északolaszország) közelében ókeresztény bazilika maradványaira bukkantak. Mozaik templompadról, majd arany mozaik köveket találtak, amelyek feltehetően a templom apszisából származnak.

Nyugatberlini jelentések szerint a keletnémet börtönökben mintegy 33 ezer fogoly sínylődik, közülük 6 ezer a politikai fogoly és kétharmad részüket menekülés kísérlete miatt ítélték el. 63 intézetben, katonai és büntető táborokban vannak elhelyezve. A foglyok az NDK megalakulásának 25. évfordulója alkalmából általános kegyelem meghirdetésében reménykedtek. Megfigyelők szerint erre azonban nemzetgazdasági okok miatt nem kerülhetett sor. Az elítéltek nagy része ugyanis fontos termelő munkát végez.

VI. Pál pápa uralkodásának 12-ik évében újabb vatikáni pénzermék kiadására került sor október végén. A sorozat nyolc értékből áll, összértéke 4500 lira.

Varsóban egyházművészeti és templomépítészeti kiállítás nyílt, első ízben a népi demokrácia fennállása óta. Főleg a 2. világháború idején megrongálódott templomokat mutatják be, majd azok újjáépítését. Az információs anyagból kiderül, hogy Lengyelországban 1945 óta több, mint 500 templomot állítottak helyre és több, mint 600 új templomot építettek.

Taizé-ben az «Ifjúság zsinatán» 120 országból közel 40 ezer fiatal vett részt. A nagy nemzetközi találkozót 1970-ben hirdette meg a szerzetesközösség feje, Roger Schutz, akit nemrég a Frankfurter Könyvvásár nagydíjával tüntettek ki. A taizéi mintára a többi földrészeken is rendeznek hasonló ifjúsági találkozókat, amelyek az élő egyházak lelki ünnepeinek számítanak és az emberek közötti megbékélést szolgálják.

A DPA hírügynökség fennállásának 25. évfordulója alkalmából Döpfner kardinális üdvözlő táviratot küldött a hírügynökség vezetőinek és 840 munkatársának. A német püspöki kar elnöke köszönetet mondott azért az objektivitásért és semlegességért, amellyel a katolikus egyházat érintő híreket kezelték és közölték.

Addis Abebaban az érsekség kiadásában október elején megjelent az első katolikus folyóirat, amharis nyelven. A folyóirat fő feladatának a zsinati dokumentumok közlését és megismertetését jelölték meg. Az etiópiai katolikusoknak így első ízben lesz alkalmuk arra, hogy a zsinat anyagát saját nyelvükön olvassák.

Jugoszláviában a rendőrség nemrég behatolt a Druzina c. szlovén katolikus hetilap munkahelyiségeibe és nagyobb mennyiségű, állítólag felforgató tartalmú anyagot kobzott el. A TANJUG hírügynökség szerint ezt az anyagot külföldről csempészték az országba. A hivatalos szervek felszólították a szlovén püspököket, őrkdjenek a jövőben jobban azon, hogy az egyház ne lépje túl azokat a határokat, amelyeket az alkotmány biztosít számára. Még nem ismeretes, hogy a rendőrségi akció befolyással lesz-e a lap megjelenésére.

1975-ben az egész világon március 5-én tartják a Nők Ima-Világnapját. Mottója lesz: Az egységből élni! Az imavilágnappal egybekötve gyűjtést is rendeznek, amelynek bevételéből a fejlődő országok létesítményeit támogatják, vagy újakkal bővítik.

Grazban szeptember végén tartották a liturgia-tudósok nemzetközi kongresszusát. 9 európai országból 50 liturgia-tudós vett részt a találkozón, amelynek témája az istentisztelet és a kommunikáció volt, továbbá a liturgia-tudományok és kutatások jelenlegi helyzetét tárgyalták meg.

MINDSZENTY BÍBOROS KÖNYVE:

Esztergom a primások városa

Sajtó alá rendezte Bíró Béla.

A kötet 132 lapon és 40 illusztrációval nyújtja Esztergom hiteles történetét alapításának ezredik évfordulója alkalmából.

A könyv tudományos alapossága mellett mindenki számára élvezetes olvasmány.

Európában a könyv ára 17.50 svájci frank vagy 100.— Schilling.

Megrendelhető:

1. Ungarische Buchdruckerei, Frongartenstr. 15, 9000 St.Gallen, Schweiz.
2. W. B. Dienst 8307 Effretikon, Schweiz, Postfach: 3621.

Az USA-ban és Kanadában a könyv ára 5.— USA-dollár.

Megrendelhető:

Sisters of Social Service,
440 Linwood Ave.,
Buffalo, N. Y. 14209.
USA.

Életünk

Az európai magyar katolikusok lapja
Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Vecsey József

Szerkesztőség és nyomda:
Ungarische Buchdruckerei,
9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15.
(Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Előfizetés egy évre: 10.— svájci frank
Egyes szám ára: 0.80 svájci frank,
vagy annak megfelelő más valuta.

É l e t ü n k — Unser Leben

Monatschrift für die ungarischen
Katholiken in Europa

Redakteur und Herausgeber:

Dr. Josef Vecsey

Redaktion und Druck: Ungarische
Buchdruckerei, 9000 St.Gallen,
Frongartenstr. 15. (Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Kto. Krt. 603 Ungarische Buchdruckerei
Sparkassa der Administration
St. Gallen.

Bezugspreis jährlich 10.— Sfr.

Lapzárta a hónap 15-én, hirdetéseket pedig csak a hónap 12-ig fogadunk el!